

A. XII. 1/49F

36 paginowanych stron

A. XII. 1/49F

A. XII.1/49f

1.

Polska misja wojskowa w Paryżu

A. XII. 1/49 F

2

POLSKA MISJA WOJSKOWA W PARYŻU
WYDZIAŁ WYWIADU OBRONNEGO

L.dz.400/WO-45.

Paryż, dnia 30 czerwca 1945.

Szef Wydziału Wywiadu Obronnego
M.O.N.L o n d y n .
-----Sytuacja polska na terenie
Francji - przedstawienie.

Okres istnienia na terenie Francji wojskowych obozów rosyjskich, w których penetracja sowiecka miała swe istotne terenowe oparcie, był przez czynniki polityczne Rosji wykorzystany jako okres przygotowawczy między in. do rozegrania tu i polskiej kampanii. W okresie tym strona sowiecka w zetknięciu się z elementem polskim we Francji, przejawiała na zewnątrz cechy dobrotliwej życzliwości, poprzez którą przebijala dyskretna intencja podważenia zaufania do „faszystów polskich” w Londynie. Jednocześnie jednak posiadane informacje wskazywały, że polityczne czynniki sowieckie prowadziły tu intensywną pracę montażu przyszłej likwidacji elementów polskiego Rządu londyńskiego we Francji. Napływające od marca br. informacje wskazywały, że :

- wojskowi instruktorzy sowieccy, zazwyczaj w oparciu o terenową sieć P.K.W.N., przeszkalają polskie bojówki i wyposażają je w broń. Bojówki te są utrzymywane w miejscowościach, gdzie są skupiska polskie, wzgl. polskie konsulaty;
- francuskie organizacje komunistyczne /zwłaszcza młodzieżowe/ są metodycznie nastawiane wrogo przeciw ośrodkom "polskiego faszystau" we Francji;
- przy pomocy różnych oficjalnych francuskich czynników i organów P.K.W.N. prowadzona jest b. intensywnie i różnorodna akcja, rozsadzenia naszych wysiłków zaciągu i ewakuacji;
- opanowane przez komunistów francuskie Ministerstwo dla Spraw Deportowanych i Jeńców, uzyskało referentów "dla spraw polskich", a poczynania ich wyraźnie wskazywały na zamiar, czy też obowiązek, oderwania mas polskich w Niemczech od Rządu Londyńskiego;
- korespondenci francuskich pism komunistycznych i prasy sympatyzującej, systematycznie otrzymują od sowieckich czynników specjalne nastawienie celem urabiania francuskiej opinii publicznej w odniesieniu do t.zw. "sprawy polskiej".

Wyniki tego rodzaju przygotowywania akcji ujawniły się w całej pełni dopiero z momentem opuszczenia Francji przez obozy ~~rosyjskie~~ rosyjskie /początek maja b.r./. Odnosi się wrażenie, że w ogólnych kalkulacjach strony rosyjskiej wchodziły m.in. w grę również i momenty prestiżowe: - jeśli Rosja musiała zlikwidować swe obozy we Francji, to jedno-

./.

cześnie należy spowodować likwidację możliwości oparcia polskiego we Francji. W każdym bądź razie w świetle rozgrywających się wydarzeń można stwierdzić, iż moment likwidacji obozów rosyjskich był niejako hasłem, czy też zbiegł się z momentem otwarcia tu zdecydowanej kampanii antypolskiej.

Przedstawiam najbardziej charakterystyczne przejawy jej, zanotowane w bieżącym okresie:

- furia kampanii prasowej, która pod względem formy i treści przekracza wszelkie granice czelności;
- P.K.W.N. przy pomocy swoich bojówek zaczyna jawnie terroryzować lojalny element polskich skupisk cywilnych /skrytobójstwa, rzucanie bomb, gwałty, ostrzeżenia, pogróżki/;
- prowokacje i zaczepki na każdym kroku lojalnego elementu polskiego i "zwolenników Londynu";
- liczne usiłowania pobicia żołnierzy polskich, noszących orzełka z koroną, na terenie całej Francji /najbardziej jaskrawe wypadki zanotowano w Paryżu, Lille, Tuluzie, Montceau-les-Mines, a najbardziej ostra ich forma miała miejsce w Lyon i Sorgues/. Nawet żołnierze i Dyw. Panc., przebywający tu na urlopie, a znani dzięki noszonym dystynkcjom, jako biorący udział w walce o wolność Francji, nie zostali uszanowani /zanotowano 2 bójki uliczne, świadomie sprowokowane przez francuską młodzież komunistyczną w centrum Paryża/;
- odnośne "protesty" i "domagania się opinii społecznej", składane na terenie różnych ministerstw francuskich i centralnych instytucji;
- używanie nieukrywanej fizycznej przemocy, stosowanej w odniesieniu do elementu polskiego /jeńcy, deportowani, uciekinierzy/, przy oddawaniu go do dyspozycji organów P.K.W.N., wzgl. przy odsyłaniu ich do dyspozycji czynników rosyjskich;
- dnia 18.VI.br. francuskie oddziały wojskowe, powracające z defilady przed sułtanem Maroco, a przejeżdżający obok koszar Bessières, z gwizdem wznosili okrzyki: "sales boches polonais".

Cała ta zaaranżowana kampania, była niejako wstępem do ujawnienia decyzji rządu Francji w odniesieniu do zaprzestania uznawania Polskiego Rządu w Londynie. Odnośna decyzja została podana Ambasadorowi Morawskiemu wieczorem dn. 28.VI.br. w formie zawiadomienia go, iż "rząd Francji uważa misję Ambasadora Morawskiego za zakończoną i jednocześnie zarządza zamknięcie obecnej Ambasady Polskiej i sieci Konsularnej, polecając przygotowanie jej do zdania". Oficjalny termin zamknięcia Ambasady upłynął dnia 29.VI.br. o godz. 13.30, przy czym pozwolono prowadzić prace przygotowawcze do zdania przez - ądaje mi się - okres kilku następnych dni.

Pozostający w kontakcie ze mną sztabowy oficer z 5-ème Bureau Sztabu Francuskiego, poinformował mnie w dniu dzisiejszym /prywatnie, iż wiadomym mu jest, że :

./.

- zgodnie z umową francusko-sowiecką Polacy, przebywający we Francji, a urodzeni na wschód od linii Curzona, zostaną przez stronę francuską wydani Rosji celem zabrania ich z Francji. Powyższe nie dotyczy wojskowych-Polaków i ich rodzin, znajdujących się w ramach organizacyjnych Armii brytyjskiej i amerykańskiej;
- Polska Misja Wojskowa w Paryżu, notyfikowana przy b. Ambasadzie Polskiej we Francji, ulegnie w krótkim czasie likwidacji. Miejsce jej zastąpi nowa Polska Misja Wojskowa /z ramienia rządu warszawskiego/, której szef płk. Noskowski /jako adiutant kpt. Owoc/ przybyli już z Polski i zostali notyfikowani przy rządzie Francji;
- kwestia istnienia we Francji oddziałów Wojska polskiego z pod znaku Londynu, jest w trakcie dalszego rozważania; prawdopodobnie oddziały te /a więc dotychczasowe nasze obozy Nr.1,2 i 3/ ulegną likwidacji w okresie jednego lub dwu miesięcy.

Na marginesie sprawy likwidacji dotychczasowej naszej Ambasadzie melduję, iż ze źródeł, cieszących się zaufaniem ~~z~~ Jędrzychowskiego, uzyskałem wiadomość, że nie zostanie on wyznaczony do przejęcia funkcji ambasadora rządu warszawskiego przy rządzie Francji, gdyż odchodzi na wyższe stanowisko, prawdopodobnie na stanowisko ministra handlu i marynarki.

Szef Wydziału Wywiadu
Obronnej Misji Wojskowej

Billewicz
B I L L E W I C Z
mjr.

A.XII.1/49 F

5

POLSKA MISJA WOJSKOWA W PARYŻU
WYDZIAŁ WYWIADU OBRONNEGO

L.dz.399/WO-45.

Paryż, dnia 1 lipca 1945 r.

Szeft Wydziału Wywiadu Obronnego
M.O.N.L o n d y n .

Płk.Zdrojewski Antoni - inf.

Melduję, że w dn.30.VI.br. w godzinach południowych byłem świadkiem następującego zachowania się płk.ZDROJEWSKIEGO w gabinecie szefa sztabu tut. Misji. Gdy w pewnej chwili wszedłem do gabinetu dla załatwienia spraw służbowych z szefem sztabu ppłk.Filipkowskim, zauważyłem przebywającego tam pułkownika Zdrojewskiego, który spostrzegłszy mnie, nakazał zbliżyć się do siebie i być świadkiem następujących pretensji. Kontynuując poprzednio prowadzoną z ppłk.Filipkowskim rozmowę, płk. Zdrojewski powiedział, że obecna decyzja rządu francuskiego, odnośnie zaprzestania uznawania polskiego Rządu w Londynie, znajduje swe istotne źródło w fakcie usunięcia płk.Zdrojewskiego ze stanowiska delegata M.O.N. Dalej płk. Zdrojewski oświadczył, iż rząd Francji postanowił nadal uznawać jedynie jego, t.j. płk.Zdrojewskiego jako delegata Polskiej Siły Zbrojnej na emigracji, a wobec czego on, płk.Zdrojewski, żąda obecnie od Misji zwrotu:

- nieprawnie zabranego mu przez płk.Szymańskiego samochodu osobowego /samochód ten jest własnością jednego z Ministerstw Rządu polskiego, był pozostawiony w r.1940 na terenie Francji, a następnie w r.1944 przekazany przez francuskie czynniki Delegaturze M.O.N./,
- wypłacenia do jego, płk. Zdrojewskiego, dyspozycji przekazanej płk. Szymańskiemu pozostałości kasowej Delegatury M.O.N. w kwocie 2 milionów fr., 60.000 fr.szwajc. i jakiejś znacznej sumy dolarów,

termin wykonania powyższych żądań płk. Zdrojewski podał płk.Filipkowskiemu, poniedziałek dnia 2.VII.br., zaznaczając, że jeśli to nie zostanie przeprowadzone, to żądania swoje zrealizuje sam przy pomocy policji francuskiej, a odpowiedzialni oficerowie Misji zostaną narażeni na znaczne nieprzyjemności.

Oburzony powyższym ujęciem sprawy przez płka Zdrojewskiego, początkowo chciałem żądać wyjaśnień, następnie jednak oświadczyłem, iż nie chcę być świadkiem tego rodzaju poczynań ze strony płka Zdrojewskiego i gabinet szefa sztabu opuściłem. Jaki był koniec rozmowy obu panów i jaka była decyzja płka Filipkowskiego - nie wiem.

O powyższym zameldowałem niezwłocznie ppłk.Paschalskiemu, po jego powrocie z Anglii, a za jego pośrednictwem

./.

płk. Szymańskiemu, który świeżo powrócił z podróży służbowej.

W godzinach wieczornych tegoż dnia ppor. Liszkowski, oficer transportowy Misji, zameldował mi, że płk. Zdrojewski, oświadczając, iż od poniedziałku dnia 2. lipca br. przyjmuje stanowisko delegata M.O.N. a wobec tego nakazuje mu przysłanie w rannych godzinach dnia 2 lipca br. samochodu "Buick" do jego dyspozycji. Gdy ppor. Liszkowski powiedział, że samochód jest w podróży służbowej wraz z płk. Szymańskim, płk. Zdrojewski głosem podniesionym wyraził się: "nie mnie nie obchodzi, ściągnąć samochód telegraficznie".

Meldując powyższe, przedstawiam dalsze informacje, dotyczące poczynąń płk. Zdrojewskiego na tut. terenie:

- dnia 27.VI.br. płk. Zdrojewski został zaproszony na kolację do płk. armii francuskiej, NAVARRE, obecnego dowódcy pułku pancernego I Armii francuskiej, poprzednio szefa Ekspozytury O.II.Szt.Franc. w Algierze, a potem w r.1944 członka sztabu Resistance. W rozmowie z płk. Navarre i jego żoną, prowadzoną w późnej godzinie nocnej, po wyjściu innych zaproszonych gości, płk. Zdrojewski udzielił gospodarzowi następujących wynurzeń: "ze stanowiska delegata M.O.N. we Francji, został usunięty pod presją czynników angielskich, a to z powodu, iż odmówił Oddziałowi Inf.-Wyw. Szt.N.W. Polskich Sił Zbrojnych prowadzenia wywiadu politycznego /na terenie źródeł francuskich/ na rzecz Anglii. Odnosne czynniki angielsko-polskie, obawiając się kompromitacji ze strony płk. Zdrojewskiego, postanowiły go się pozbyć, a w tym celu została mu dodana trucizna do jedzenia. Fakt otrucia go został stwierdzony przez lekarzy, a co do sprawców płk. Zdrojewski aczkolwiek nie ma dowodów, to jednak nie ma złudzeń co do źródeł, skąd popłynęły dyrektywy".

Powyższą informację, opisującą wynurzenia płk. Zdrojewskiego, otrzymałem z najbardziej wiarygodnego źródła.

- wiadomym mi jest /dowodów/, że płk. Zdrojewski do ostatnich dni t.j. do końca czerwca b.r., wykorzystując uprzednio nadane mu prawo nadawania odznaczenia "Krzyżem Zasługi", dekrety odznaczeniowe rozdał nadal, antydatując jedynie czas wystawienia przyznania. Posiadając przy sobie różne pieczętki, obecnie nieużywane, wystawia nadal wojskowe dokumenty podróży /ordre de mission/, na podstawie których nieznanymi osobniczo odbywają podróże kolejami Francji.

Omawiane powyżej przyznanie odznaczeń czyni obecnie jako k. "Delegat Ministra Obrony Narodowej we Francji i Szef Wojskowy P.O.W.N."

Melduję, że wszystkie powyżej opisane wystąpienia płk. Zdrojewskiego, stają się tu głośne i wprowadzają zamęt, oraz podrywają w wysokim stopniu autorytet istniejących tu naszych władz wojskowych.

Szef Wydziału Wywiadu
Obronnego Misji Wojskowej

B I L L E W I C Y
mjr.

Sztabo Naczelnego Wodza
Sam. Wydział Wywiadu Obronnego

A. XII. 1/49 F

7

L.dz. /PW.Pf.45.
Londyn, dnia lipca 1945 r.
Dodatek za wysługę lat -
wyjaśnienie.-

Szef Gabinetu Naczelnego Wodza
w miejscu

Podaję Panu Pułkownikowi do wiadomości:

Sprawa nie wypłacenia w wojsku przyznanego przez władze brytyjskie z dniem 1.9.1944. dodatku za wysługę lat - wzmogła ferment wśród żołnierzy i wywołała bardzo złe nastroje. Informacje z terenu stwierdzają, że w niektórych jednostkach zanosi się na formalny bunt. Żołnierze wyrażają swoje odczucie wobec faktu, że dodatek ten został jednak wypłacony w Lotnictwie i Marynarce Wojennej. W wielu wypadkach słyszy się głosy żołnierzy na temat chęci okradzenia ich.

Szef Sam. Wydziału Wywiadu Obronnego
Sztabu N.W.

M. Miniewski
Miniewski
Płk.dypl.

*Sprawa w związku z
płk. Majewski
b. W. Jan*

A. XII. 1/49 F

Wyciąg z listu majora BILLEWICZA Jana

Paryż, dnia 30 czerwca 1945r.

Zaszły tu decydujące zmiany, a więc z powodu przerwy w poczcie dyplomatycznej, przesyłam garść wiadomości tą drogą.

Na mocy oficjalnego zarządzenia rządu francuskiego, który postanowił uznać rząd polski w Warszawie, ambasada nasza dziś o godzinie 12-tej zamknęła swe podwoje i przestała urzędować, przyczem w ciągu 5-ciu dni ma przekazać kompetencje i wszystkie dobra materialne nowemu przedstawicielowi polskiemu. Dotyczy to naturalnie całej sieci konsularnej polskiej we Francji.

Dalej ze źródeł sztabu francuskiego informują mnie o następujących, lada dzień mających wejść w życie zarządzeniach :

- nasza Misja Wojskowa będzie mogła urzędować przez dalszych najwyżej 10 dni, poczym notyfikowany przy rządzie francuskim pułkownik polskiej armii Zymierski niejaki Noskowski /adiutantem jego jest kpt. Owoc/ obaj świeżo przybyli z Kraju, - utworzy nową polską misję wojskową we Francji, a nasza przestaje istnieć,

- oddziały wojska polskiego /a więc Obozy Zborne, stacje i tp./ będą tolerowane w ciągu dalszych 30 dni, poczem żaden oddział "nielegalny" wojska polskiego nemá prawa istnienia we Francji,

- wszyscy obywatele polscy pochodzący z terenu na wschód od linii Curzona, zgodnie z umową sowiecko-francuską będą przez Francuzów, wydani władzom rosyjskim, celem odtransportowania ich do Rosji /nie dotyczy to obecnie wojskowych polskich znajdujących się tu w szeregach/,

- pozostali Polacy albo uzyskają prawo azylu /jeśli nie zechcą wracać do kraju/ a to na podstawie n.p. długiego okresu zamieszkiwania we Francji, udziału w Resistance i t.p., albo będą zmuszani do przyjęcia obywatelstwa francuskiego /specjaliści posiadający pracę, spokrewnieni z osobami francuskimi i t.p./

Te decyzje rządu francuskiego poprzedziła szalona nagonka prasowa przeciwko Londynowi, faszystowskiemu czynnikowi wojska polskiego we Francji, polskiemu Gestapo i t.p. Nadto Polska Partia Komunistyczna w kraju obwieszcza, że upoważniła swe komórki we Francji do utworzenia sądów, które będą sędziły i ferowały wyroki przeciwko aktywnym faszystom polskim we Francji. Sądy te już rozpoczęły działać jako kapturowe, a w wyniku tego płk. Bogusz, dowódca obozu Nr.2 w Sorgues, rtm. Wolski i jeden z sierżantów z Wydziału Wywiadu Obronnego już dostali wyroki śmierci, które mają być wykonane do dnia 15 lipca br.

Ponieważ na terenie Francji jest już w trakcie tworzenia kilka polskich baonów wartowniczych w ramach armii amerykańskiej, przeto spora ilość naszych żołnierzy znajdzie tam pracę i oparcie.

Ja, po zabezpieczeniu aktów, mienia, zakonspirowanych kwater i środków lokomocji, będę urzędował do ostatniej możliwości względnie do otrzymania rozkazu Pana Pułkownika.

W Attachacie, w Ambasadzie, a nawet i Misji duży brak skoordynowanych poczynań. Ambasador wrócił z Londynu zbyt późno by coś przygotować, płk. Szymański w sprawach służbowych od tygodnia nieobecny, płk. Pschalski dotąd nie powrócił z Londynu. Stąd hałas i dezorientacja. Nastrój w wojsku : dezorientacja, przygnębienie i nekające pytania "co dalej będzie, a co będzie z nami". Już dziś można twierdzić, że ponad 50 % tutejszego wojska wyrazi chęć powrotu do kraju, przyczem przodują tu oficerowie, a co dziwniejsza / oficerowie z Armii Krajowej.

Klasyczny był płk. Zdrojewski : nagle wyzdrowiał, dziś zjawił się w Misji i w mojej obecności zażądał od p.o. Szefa Sztabu Misji płk. Filipkowskiego, wydania mu samochodu osobowego, jako jego własności /faktycznie samochód ten przydzielony mu został swego czasu z francuskiej rekwizycji i obciąża nasze wojsko/, kilku milionów franków i walut obcych /sumy które przekazał on płk. Szymańskiemu składając swą funkcję. Żądania swe oparł on na twierdzeniu, że jest nadal delegatem Ministra, że usunięty został nieprawnie i że tak to traktuje również i rząd francuski. Twierdził, iż obecne ustosunkowanie się rządu francuskiego jest skutkiem niesprawiedliwości, jaka jego t.j. płk. Zdrojewskiego, spotkała ze strony Londynu. Zagroził, że jeżeli żądania jego nie zostaną wykonane, to przeprowadzi je przy pomocy policji francuskiej. Nie wytrzymałem nerwowo i zapytałem go : jeśli nadal uważa siebie za delegata Ministra, to może by mógł sprecyzować jakiego Ministra Londyńskiego czy Warszawskiego, przyczem dodałem, że straszenie nas policją francuską nie osiągnie zamierzonego skutku. Szczegółowe informacje odnośnie Zdrojewskiego przesyłam w załączonym raporcie.

Posiadam nader wiarygodne informacje, że płk. Gaberle zostanie "zaproszony" oficjalnie przez nowego Szefa Misji Polskiej do współpracy. Nieprawdzone wieści głoszą, że b. attache w Rumunii ppłk. Zakrzewski jest na południu Francji w kontakcie z P.K.W.N. i też wybiera się przyjąć jakiegóż znaczne stanowisko zaraz po zmianie ambasadora.

Dlaczego sprawozdania te nie dotarły do centrali w Londynie - płk. Zdrojewski wytłumaczyć nie umie.

Biórac pod uwagę stwierdzony stan gospodarki funduszem specjalnym w okresie jawnym jak określono w dalszym ciągu niniejszego protokołu należy stwierdzić, że sprawozdanie przedstawione poprzednio za okres tajny, odtworzone tylko z pamięci, zawierające globalne zaokrąglone cyfry, z podziałem na grupy wydatków według instrukcji kasowej L.dz.1316/Tj.Spec.z dnia 31.5.1943r. - jest problematyczne i daje tylko bardzo ogólną orientację o stanie tej gospodarki.

Specjalnego omówienia wymagają dwie pozycje, dotyczące wydatków w walucie dolarowej w okresie tajności a mianowicie :

- 1/ subwencja dla Bernarda dol.ameryk. 4.000
- 2/ subwencja dla Michała dol.ameryk. 2.000

Ad 1/ sumy dolarów amerykańskich 4.000 powinien rozliczyć się Minister Kawałkowski przed Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, gdyż nie rozliczył się przed Delegaturą M.O.N. i o tym należy powiadomić Pana Ministra Spraw Wewnętrznych.

Pokwitowanie na tę sumę min.Kawałkowskiego / załącznik Nr.1./ przedstawił Komisji płk.Zdrojewski w czasie kontroli.

Ad 2/Z sumy dolarów ameryk. 2.000 rozliczył się podobno kpt.Zwanziger przed Oddziałem Specjalnym M.O.N. - należałoby to stwierdzić.

D. Ocena ogólna okresu jawnego.

I. Wydział specjalny Delegatury M.O.N. do którego zakresu działania należała gospodarka funduszem specjalnym, prowadził następujące księgi :

- 1/ Główna księga kasowa amerykańska z podziałem na następujące konta:
 - osobowe,
 - administracyjne,
 - wyżywienie,
 - kontakty,
 - likwidacyjne
 - transporty,
 - zaliczki,
 - różne,
 - koszary - osobowe,
 - koszary - różne.

2/ Podręczna książka kasowa zawierająca wszystkie obroty gotówkowe.

3/ Księga zaliczek - do której jednak nie wciągnięto całego szeregu zaliczek udzielonych osobom wojskowym na rozmaite cele na sumę 1.381.978 fr.fr Księga ta prowadzona niewłaściwie o tyle, że nie otwarto w niej oddzielnych kont dla poszczególnych osób, które zobowiązane były rozliczyć się z pobranych przez nich sum.

4/ Księga operacji różnych zawierająca tylko dwie pozycje a mianowicie :

a/ rozliczenie z kwitu rozchodowego Nr.303 od p.Konsula Gen.Bittnera w Lille listem z dnia 10.I.1945r. i załączonych list wypłaty żołdu na sumę fr.fr.4.500.000

b/ rachunek zaliczki na sumę 100.000 fr.fr. Rozliczenie kpt.Tomiczkiego do kwitu rozchodowego Nr.86 z dnia 19.IX.1944r.

Zarówno w głównej księdze kasowej jak i w podręcznej księdze kasowej stwierdzono pewną ilość pozycji cyfrowych poprawianych i wycieranych.

Komisja odniosła wrażenie, że książki nie były bieżąco prowadzone, że zostały jednak uaktualnione przed przybyciem komisji na skutek wezwania zszego zawiadomienia o delegowaniu komisji.

Ponadto komisja stwierdziła, że kasjer ppor.Rygiel wbrew ogólnie przyjętym zasadom nie prowadził żadnej podręcznej książki kasowej, która by była podstawą do każdorazowego stwierdzenia zgodności stanu gotówki w kasie, natomiast wszystkie książki prowadził buchalter. W posiadaniu kasjera znajdowały się stale tylko odpisy asygnat przychodowych i rozchodowych, na podstawie których sprawdzał on od czasu do czasu prawidłowość stanu kasy.

II. Ogólna ocena wartości dokumentów kasowych.

Dokumenty kasowe z okresu jawności od dnia 25.8.1944r. do dnia 19.2.1945 które komisja sprawdziła pozostawiają wiele do życzenia, nie odpowiadają w zupełności warunkom wymaganym przy racjonalnym prowadzeniu gospodarki, a mianowicie:

- 1/ brak pokwitowań na odbiór znacznej ilości sum, idących w dziesiątki tysięcy franków przez właściwych odbiorców: odbiór sum tych pokwitowany jest przez osoby wojskowe lub personel cywilny zatrudniony w Delegaturze, stwierdzający swoim podpisem dokonanie danej wypłaty.
- 2/ brak wyszczególnienia słowami kwot pobieranych z kasy nawet przy podejmowaniu znaczniejszych sum,
- 3/ brak potwierdzenia odbioru materiałów zakupionego względnie zaprzychodowania go do ksiąg materiałowych lub inwentarza,
- 4/ brak stwierdzenia wykonania świadczenia za które zapłacono /remont samochodów, kosztu transportu,
- 5/ brak dokładnego określenia tytułu z jakiego wypłatę dokonano, względnie określenie tego tytułu w sposób zbyt ogólnikowy n.p.
 - "na wydatki dyskrecyjne,
 - na kosztu wywiadu obronnego,
 - odprawa likwidacyjna,
 - zwrot kosztów służbowych,
 - dodatek specjalny i t.d."
- 6/ przy wydatkach personalnych brak określenia za jaki okres czasu wypłacono oraz na jakiej podstawie i według jakich zasad, następnie czy stopnie osób wojskowych zostały zweryfikowane;
- 7/ przy wypłatach za podróże służbowe brak określenia celu podróży.

III. Sprawy zasadnicze wymagające specjalnego naświetlenia.

1/ Saldo kasowe - pozostałe z okresu tajności:

Jako pierwszą pozycję do księgi kasowej wpisano dnia 25.8.1944r. saldo z okresu tajności w sumie fr.fr.18.266.248 na podstawie kwitu Nr.1, który w odpisie załączono do niniejszego protokołu zał.Nr.2.

Zarówno wysokość tego salda jak i dokument który służy na uzasadnienie tej pozycji należy uznać za fikcyjne z następujących powodów:

W księgach kasowych nie figurują dotacje które zostały przekazane Delegaturze M.O.N. po dniu 25.8.1944r.

- a/ suma 5.000.000 fr.przesłana za pośrednictwem kpt.dypl.Dołęgi-Jasińskiego, która została oddana w dniu 27.9.1944r.,
- b/ suma 2.000.000 fr.fr.oraz 27.000 dol.amer. i 67 brylantów przekazanych drogą dyplomatyczną z Londynu w dniu 27.9.1944r.
- c/ brak obrotów wynikłych ze sprzedaży dolarów i brylantów, dokonanych po tym terminie.

Termin wpływu gotówki i walorów wymienionych w punkcie b/ nie ustalono, gdyż w księgach kasowych obrotu nie przeprowadzono i żadnego dokumentu kasowego związanego z odbiorem tej gotówki nie sporządzono.

Fikcyjność kwitu zał.Nr.2. wynika z tego, że por.Rygiel nie pełnił w dniu 25.8.1944r. funkcji kasjera, lecz st.sierz.Nowak, pozatym sam płk.Zdrojewski w ustnych wyjaśnieniach stwierdził, że dokument ten dano mu do podpisu później, tłumacząc mu potrzebę tego dokumentu jako dowodu dla wpisu salda, jako pierwszej pozycji do nowo założonej księgi kasowej.

Z wyjaśnień płk.Zdrojewskiego wynika również, że suma stanowiąca saldo dnia 25.8.1944r. składała się nietylko z gotówki znajdującej się w dniu 25.8.1944r. w posiadaniu płk.Zdrojewskiego w Paryżu, ale i z sum znajdujących się w posiadaniu innych osób, członków P.O.W.N. na terenie Francji, którzy dysponowali w okresie konspiracyjnym funduszem specjalnym, a które później zostały wpłacone do kasy Delegatury: nie ujawniono ich jednak zupełnie w obrotach kasowych.

Twierdzenie to również nie jest zgodne z treścią kwitu Nr.1., z którego wynika, że płk.Zdrojewski wpłacił gotówką całą sumę 18.266.248 fr.fr. do kasy Delegatury, która dokonała wypłat dokonanych z likwidacją P.O.W.N. Sprawa wymaga osobnych dochodzeń, których komisja nie była w stanie przeprowadzić.

2/ Zaliczka dla "Grupy Południe" w sumie 2.000.000 fr.fr.

Stan faktyczny sprawy jest następujący :

W księdze kasowej "Grupy Południe" figuruje suma 2.000.000 fr.fr. zaprzychodowana w dniu 2.6.1944r. jako zaliczka od Daniela, natomiast w księgach Wydziału Specjalnego Delegatury figuruje jako wydatek pod pozycją 302 dnia 31.X.1944r. jako zaliczka dla ppłk.Gaberle, który był zastępcą płk.Daniela i Komendantem Grupy Południe.

Niejasność polega na tym, że płk.Gaberle zaprzychodował tę sumę w okresie tajności, zaś Wydział Specjalny rozchodził ją 4 miesiące później w okresie jawności.

Według wyjaśnień płk.Zdrojewskiego suma 2.000.000 fr. liczona była jako część składowa salda 18.266.248 fr. znajdującego się w terenie i została rozchodowana dopiero w październiku po otrzymaniu kwitu od ppłk.Gaberle.

Z wyjaśnień ppłk.Gaberle zał.Nr.4. wynika, że otrzymał on tę sumę w kilku ratach, a mianowicie : dwa razy po 250.000 fr. i raz 1.500.000 fr. razem 2.000.000 fr. Wszystkie sumy miał otrzymać w przeciągu miesiąca czerwea, lipca i sierpnia 1944r. - potwierdził natomiast odbiór tej sumy kwitem z dnia 31.X.1944r. Dlaczego suma ta została zaksięgowana na przychód w księdze kasowej "Grupy Południe" dnia 2.VI.1944r. nie wyjaśniono.

Również wyjaśnienia płk.Zdrojewskiego, że suma ta 2.000.000 fr.mieściła się w saldzie z dnia 25.8.1944r. - w sumie 18.266.248 fr. i rozchodowana została dopiero dnia 31.X.1944r. po złożeniu pokwitowania przez ppłk.Gaberle - nie wyjaśniają zagadnienia, gdyż jak podkreślono już w punkcie III. 1/ saldo to jest fikcją, gdyż nie sporządzono żadnego autentycznego dokumentu, który by mógł być uzasadnieniem jego wysokości.

Sprawa ta wymaga również osobnych dochodzeń.

3/ Zaliczka majora Malicińskiego 200.000 fr.

Zaliczka ta figuruje w księdze kasowej "Grupa Południe" pod pozycją 45 dnia 30.9.1944r. jako przychód oraz pod pozycją 51 dnia 30.XI.1944r. jako rozchód, zwrot do Kasz Delegatury M.O.N.

Zarówno jednak wypłata tej zaliczki jako też jej zwrot nie zostały ujawnione w księgach Delegatury, nie wiadomo z jakich powodów.

Nie księgowanie tego rodzaju wydatków względnie przetrzymywanie tego rodzaju kwitów jako w kasie przez okres 2 miesięcy, nie charakteryzuje dodatnio gospodarki, dowodzi braku dostatecznej kontroli, oraz tego że zamknięcia kasowe robione w okresie wspomnianych dwóch miesięcy - nie były ścisłe.

Z wyjaśnień mjr.dypl.Malicińskiego/zał.Nr.5./ wynika, że oryginalny kwit swój z miesiąca września, który mu zwrócono przy wypłacie gotówki zniszczył, otrzymał natomiast nowy dokument w formie dowodu wpłaty.

Z treści tego dowodu wpłaty zał.Nr.6. którego drugi egzemplarz wręczył komisji płk.Zdrojewski, wynika, że zaliczka powyższa 200.000 fr. była księgowana, gdyż jest powołanie się na pozycję księgi kasowej Nr.214 - która jednak dotyczy zupełnie innego obrotu nie mającego nic wspólnego z tą zaliczką. Zachodzi więc przypuszczenie, że istniała inna księga kasowa, która została wycofana lub zniszczona i że obecne księgi kasowe są nowym wydaniem tych ksiąg.

Sprawa wymaga osobnych dochodzeń.

4/ Sprzedaż dolarów i brylantów.

Jak już zaznaczono w punkcie 1/ przy omawianiu salda kasowego na dzień 25.8.1944r. zarówno sprzedaż dolarów jak i brylantów z ostatniej dotacji przekazanej z Londynu w dniu 27.9.1944r. w wysokości 2.000.000 fr. 27.000 dol.amer. i 67 brylantów nie zostały przeprowadzone przez księgi kasowe Delegatury.

Wyjaśnienia wymaga kwestia kto zadysponował przekazanie z Londynu ostatniej dotacji już w okresie jawności oprócz 2.000.000 fr., dolarów i brylantów, w jakim celu i dlaczego przekazano walutę obcą i kosztowności skoro Delegatura posiadała w tym czasie wystarczającą ilość waluty francuskiej na potrzeby bieżące.

Wyjaśnienia również wymaga dlaczego Delegatura przeprowadziła transakcję sprzedaży dolarów i brylantów, mając do dyspozycji dostateczną ilość gotówki w walucie francuskiej.

W związku z tym dokładnego naświetlenia wymaga również decyzja oddania do dyspozycji Delegatury M.O.N. w Paryżu waluty dolarowej i brylantów znajdujących się w depozycie w Lizbonie : decyzja ta została przed wyjazdem komisji cofnięta.

Transakcję sprzedaży dolarów i brylantów przekazanych drogą dyplomatyczną w dniu 27.9.1944r. według oświadczenia płk.Zdrojewskiego miał przeprowadzić mjr.dypl.Szumowski, w czasie swego pobytu w Paryżu wraz z mjr.francuskiej armii Pauli

Dokumentu żadnego stwierdzającego przeprowadzenie tej transakcji nie sporządzono, wobec tego nie można stwierdzić ani terminu ani warunków na jakich została ona zawarta.

Jako dowód transakcji sprzedaży brylantów płk.Zdrojewski przedstawił komisji notatkę /zał.Nr.3/ przez nikogo nie podpisaną i bez dat. Transakcja ta miała dotyczyć sprzedaży brylantów :

56 a 1 kar.	a 30.000 fr.	- 1.680.000 fr.
11 a 1/2 kar	a 11.000 fr.	- 121.000 fr.
8 a 1 kar	a 30.000 fr.	- 240.000 fr.

przyczem pierwsze dwie pozycje / 56 bryl. a 1 karat i 11 a 1/2 kar./ odnoszą się do ostatniej przesyłki pieniężnej przekazanej drogą dyplomatyczną z Londynu dnia 27.9.1944r - natomiast ostatnia pozycja / 8 brylantów a 1 kar./ może odnosi się do brylantów otrzymanych w okresie konspiracyjnym drogą szrutów : z notatki wynikałoby, że transakcja została dokonana łącznie i że mogła mieć miejsce po dniu 27.9.1944r. i należałoby to uznać jako dalszy dowód fikcyjności salda z dnia 25.8. oraz niezgodności między sprawozdaniem przedstawionym Panu Ministrowi przez Szefa Wojskowego P.O.W.N. za czas od 22.7.1943r. do 7.X.1944r. a stanem faktycznym.

W notacie wspomianej wyżej /zał.Nr.3./ figuruje ponadto pozycja "prowizja. ... 50.000 " odjęta od ogólnej sumy otrzymanych franków za sprzedaż brylantów, i miała być ona według wyjaśnień płk.Zdrojewskiego wypłacona oficerowi francuskiemu za pośrednictwo, wypłata jednak tej sumy nie figuruje ani w księgach w okresie jawnym, ani w sprawozdaniu z okresu konspiracyjnego.

Na uwagę zasługuje kurs przerechowania dolara amerykańskiego ostatniej transakcji według relacji 1 dolar amer.równa się 50 fr. podczas gdy poprzednio według sprawozdania płk.Zdrojewskiego przeprowadzono transakcję sprzedaży dolarów według relacji 1 dolar amer.równa się 100- 127 fr.

Dla dokł.dniejszego naświetlenia tego zagadnienia nadmieniam się, że jak oświadczył komisji kpt.Zwanziger "Murat" udzielając wyjaśnień w sprawie pobranej od płk.Daniela sumy 2.000 dol.ameryk. w okresie konspiracyjnym, sprzedawał on dolary amerykańskie według relacji 1 dolar amer.równa się 170 do 200 fr., brylanty zaś po 120.000 do 150.000 fr. za jeden karat. Ceny powyższe uwzględnił kpt.Zwanziger w rozliczeniu przedstawionym do Wydziału Spraw Specjalnych.

Całe zagadnienie sprzedaży dolarów i brylantów wymaga osobnych dochodzeń, których komisja nie była w stanie przeprowadzić jak pkt.1.

5/ Instrukcja mob."F" oraz instrukcja kasowa L.dz.1316/Tj.Spec. z dnia 31.5.1943r.

Zarówno instrukcja mob."F" jak i instrukcja kasowa nie została podana do wiadomości w terenie osobom kierującym akcją P.O.W.N. na południu i północy Francji, wynika to z oświadczenia ppłk.Gaberle, kierownika "Grupy Południe", który stwierdził, że obydwie instrukcje nie znalazł zupełnie.

Obydwie wymienione wyżej instrukcje nie były stosowane, jeżeli chodzi o wysokość wynagrodzenia osób wojskowych zatrudnionych w akcji P.O.W.N. jako wynika z wywodów zawartych w punkcie 8.

6/ Instrukcja likwidacyjna.

Komisja stwierdza, że nie wydano w okresie jawności żadnej instrukcji określającej jakie wydatki związane z likwidacją P.O.W.N. należy pokrywać z funduszu specjalnego. Wydanie takiej instrukcji uprościłoby niewątpliwie całe zagadnienie likwidacji oraz uniemożliwiłoby zachowanie całego szeregu wydatków bez należytego uzasadnienia jak to zaznaczono w rozdziale D. II.

7/ Brak uzgodnienia wydatków pokrywanych z normalnych kredytów budżetowych oraz z funduszu specjalnego.

Niewątpliwie brak takiego uzgodnienia odbił się niekorzystnie na całości

gospodarki pieniężnej dotyczącej funduszu specjalnego. Uregulowano rozkazem Delegatury M.O.N. L.dz.128/183/Tjn.Int.N./44 z dnia 23.9.1944r. tylko kwestię pokrycia wydatków z funduszu specjalnego, związanych z wypłatą różnicy między uposażeniem zmniejszonym, a uposażeniem osób wojskowych w służbie czynnej dla personelu nieetatowego zatrudnionego w poszczególnych komórkach organizacyjnych Delegatury M.O.N.

Nie uzgodniono natomiast kwestii pokrycia wydatków związanych z utrzymaniem urzędników kontraktowych, oraz personelu pomocniczego, następnie wydatków na najrozszaitsze potrzeby materiałowe / materiały knacelaryjne, kupno maszyn do pisania, remontu samochodów, druki, koszty transportów i t.p./ nadto pokrycie wydatków związanych z kosztami podróży służbowych.

B/ Normy uposażenia.

Jak zaznaczono w rozdziale D.III.pkt.5 co do określania wysokości wynagrodzeń osób wojskowych zajętych permanentnie w akcji P.O.W.N. - nie stosowano we wszystkich wypadkach zasad instrukcji kasowej.

L.dz.1316/Tj.Spec. z dnia 31.5., która w punkcie III.B. określa maksymalne normy uposażenia :

- oficerowie nie więcej jak 12.000 fr.
- podofic., podchor. asp. nie więcej jak .. 6.000 fr.
- szeregowi nie więcej jak 3.000 fr.

Tymczasem w rzeczywistości niektóre osoby wojskowe pobierały znacznie wyższe uposażenie w okresie konspiracyjnym n.p.

- a/ płk. Daniel - miesięcznie 30.000 fr.
na podstawie decyzji ustnej mjr. dypl. Szumowskiego przed odlotem płk. Zdrojewskiego do Francji w lipcu 1943r. według oświadczenia tego ostatniego,
- b/ mjr. Kraszkiewicz - Szef Sztabu płk. Daniela .. 50.000 fr.
- c/ ppłk. Gaberle - komdt. Grupy Południe .. 51.000 fr.
w tym 25.000 fr. miesięczne uposażenie oraz 6.000 fr. diety na podstawie decyzji płk. Daniela,
- d/ mjr. Grabowski, Komdt. Grupy Północ 20.000 fr.
względnie w niektórych miesiącach 18.000 fr.
również na podstawie decyzji płk. Daniela.

Płk. Zdrojewski treść instrukcji kasowej : "Szefowi Wojskowemu jest pozostawiona swoboda dyskrecjonalna w powyższych opłatach, które służą jedynie jako stawki orientacyjne" - interpretował w ten sposób, że daje mu to prawo swobodnego podwyższania stawek uposażenia osób wojskowych w zależności od sytuacji w jakiej interesowany pełnił służbę, ponad stawki maksymalne określone wyżej w instrukcji L.dz.1316/Tj.Spec. jest dowolna i

Według zdania komisji interpretacja ta zupełnie nie odpowiada intencji zawartej w instrukcji, pozatym komisji nie wiadomym jest czy Szef Wydziału Spraw Specjalnych M.O.N. był uprawnionym do ustalania wysokości uposażenia płk. Daniela wbrew postanowieniom instrukcji.

Według oświadczenia płk. Zdrojewskiego na podstawie decyzji otrzymanej z Wydziału Spraw Specjalnych M.O.N. osobom wojskowym, które zostały zrzucone z Anglii na teren Francji w okresie akcji "Moniki" przysługiwały za cały okres akcji tajnej pobory według norm angielskich, które były rezerwowane dla zainteresowanych w Wydziale Specjalnym M.O.N. - niezależnie od poborów otrzymywanych w frankach francuskich za cały czas pobytu na terenie Francji w okresie okupacji niemieckiej. Jako dowód tej decyzji przedstawił komisji płk. Zdrojewski pismo Wydziału Spraw Specjalnych M.O.N. L.dz.3546/Tj. Spec.44 z dnia 10.XI.1944r., które wymienia kilkanaście nazwisk osób wojskowych, dla których pobory według norm angielskich zostały zarezerwowane.

Per analogiam płk. Zdrojewski zdecydował wypłatę z funduszu specjalnego zaległych poborów według norm angielskich wszystkim osobom wojskowym, które pełniły stale funkcje w akcji P.O.W.N. w okresie tajnym, za okres pełnienia tej funkcji.

Wobec tego należy stwierdzić, że wymienione osoby wojskowe pobierały podwójne uposażenie.

Nadto komisja stwierdziła, że w dwóch wypadkach zostały wypłacone nawet według zasad wyszczególnionych w poprzednich ustępach niesłusznie pobory za wrzesień 1944r. a mianowicie :

- a/ ppłk. Gaberle otrzymał za miesiąc wrzesień 1944r. uposażenie w wysokości 25.000 fr. oraz 6.000 fr. jako diety, pozycja 3 Nr. bież. 49 księgi kasowej

Grupa Południe, - równocześnie z kasy funduszu specjalnego pod poz.49 styczeń 45, dnia 18.I.1945r. zostały wypłacone pobory według norm angielskich za czas od 1.I.44 do 30.9.1944.

b/ Mjr.Grabowski, Komdt.Grupy Północ pobrał również pobory za miesiąc wrzesień 44 według norm ustalonych przez płk.Zdrojewskiego na okres konspiracji poz.178 dnia 7.X.1944 sumę 40.000 fr. jako pobory za miesiąc wrzesień i sierpień 1944r. równocześnie ten sam oficer pobrał wyrównanie poborów według norm angielskich za czas od 1.XI.1943r. do 30.9.1944r. poz.29, styczeń 45 dnia 15.I.45.

W obydwu wypadkach wypłata poborów za miesiąc wrzesień dwukrotnie jest nieuzasadniona, gdyż miesiąc wrzesień nie był już okresem konspiracyjnym.

Pozatym komisja na podstawie dorywczej tylko kontroli stwierdziła, że ppłk.Gaberle, por.Maziorek i ppor.Rygiel pobrali za okres od dnia 21.9. do 30.9.1944r. uposażenie według norm angielskich poraz trzeci z kasy Obozu Zbornego No.1.w Paryżu. Załącza się zestawienie zaległych poborów wypłaconych przez Delegaturę w miesiącu styczniu 1945r. /zał.No.7./

Prawdopodobnie będzie można stwierdzić wypłat takich więcej na podstawie dokładnego sprawdzenia wszystkich rachunków z okresu jawnego, zarówno rachunków Delegatury M.O.N. jak i Grupy Południe i Północ, po uprzednim dokładnym zaewidencjonowaniu wszystkich wydatków personalnych, co wymaga dłuższego czasu i co powinno być zadaniem osobnej komisji powołanej do ostatecznego zestawienia rachunku z funduszu specjalnego.

Komisja stwierdza, że stosowana zasada w stosunku do żołnierzy zaangażowanych w P.O.W.N. na terenie Francji pobierania podwójnego uposażenia jednego według norm dla P.O.W.N. drugiego według norm angielskich za ten sam okres czasu, jest odmienna od zasad stosowanych do żołnierzy wysyłanych do Armii Krajowej, nie jest niczem uzasadniona i komisji nie jest znany rozkaz Pana Ministra regulujący tą sprawę, instrukcja zaś kasowa L.dz.1316/Tj. Spec. z dnia 31.5.43 również nie dawała podstawy do takiegoż rozwiązania.

Podkreśla się równocześnie, że kpt.Zwanziger/Murak/ jak widać z jego rozliczenia, który działał w analogicznych warunkach na terenie Francji jak P.O.W.N. - stosował maksymalne stawki określone w instrukcji kasowej L.dz.1316/Tj.Spec. z dnia 31.5.43 i uposażenia wypłacane przez niego okazywały się wystarczające.

Ponadto komisja zaznacza, że i szereg osób wojskowych zatrudnionych w rozmaitych komórkach organizacyjnych Delegatury M.O.N. pobierało przez szereg miesięcy już w okresie jawnym t.j. po 1.9. uposażenie nie według norm angielskich - lecz dawnych z okresu konspiracyjnego - z funduszu specjalnego, tylko dlatego, że wysokość ich była znacznie korzystniejsza dla zainteresowanych.

Nie stosowano również jednolitych norm przy obliczeniu należności za podróże służbowe.

W niektórych wypadkach saliczano diety w wysokości 200 fr. dziennie oraz kosztą biletów kolejowych względnie przejazdów samochodowych, w innych znowu stosowano diety 300 fr. dziennie, jeszcze w innych poza dietami doliczono oddzielnie kosztą hoteli oraz posiłków.

9/ Odprawy likwidacyjne.

Odprawy likwidacyjne płacono zarówno osobom wojskowym jak i cywilnym na podstawie rozkazu Biura Ogólno-Organizacyjnego M.O.N. L.dz.364/Tj.Mob.F.45 z dnia 13.I.45 który upoważniał Szefa Delegatury M.O.N. do wypłaty odszkodowań za straty poniesione w akcji P.O.W.N.

Jak widać z załącznika Nr.8. odpraw tych wypłacono na ogólną sumę 877.000 fr. Wysokość ich waha się w granicach 2000 - 100.000. Brak jednak zupełnie przy tych wypłatach uzasadnień, któreby wyjaśniły na czym te straty polegały i usprawiedliwiły ich wahanie w tak szerokich granicach.

Rozkaz wspomniany wyżej upoważniał Delegata M.O.N. do wypłat odszkodowań za poniesione straty wskutek akcji P.O.W.N. w okresie konspiracyjnym, przyczem strata powinna być dokładnie określona i jej wysokość udokumentowana.

System wypłat odszkodowań w formie odpraw likwidacyjnych płatnych z funduszy specjalnych stosowany przez Delegata M.O.N. nosi wszelkie cechy dowolności i lekkomyślności w szafowaniu pieniędzmi skarbowymi i jest niewątpliwym przekroczeniem kompetencji ze strony płk.Zdrojewskiego.

10/ Dotacja 1 miliona franków z Madrytu.

Pod pozycją 12 luty dnia 17.II. została zaprzychodowana suma

1.000.000 fr. z Madrytu, niewiadomo na czyje zlecenie i w jakim terminie zadysponowano oddanie jej do dyspozycji Delegatury M.O.N. w Paryżu, gdyż w wykazach obejmujących dotacje przekazane Szefowi Wojakowemu "Moniki", oraz Delegaturze M.O.N. a które Komisja otrzymała jako materiał rozpoznawczy do kontroli - suma ta nie figuruje.

11/ Wydatki na wyżywienie.

W okresie od 25.8. do końca grudnia 1944r. wydano na wyżywienie sumę ponad 800.000 fr. Wydatki te obejmowały zarówno zakup artykułów dla kuchni żołnierskiej jak i dla kasyna oficerskiego. Brak jednak protokołów odbiorczych względnie pokwitowań odbioru zakupionych artykułów na rachunkach oraz odpowiednich książek uniemożliwia wszelką kontrolę względnie ocenę racjonalności podziału zakupionych towarów na kuchnię żołnierską i oficerską. Brak również danych dotyczących stanów żywności szeregowych w czasie od 25.8.44 do czasu zorganizowania obozu zbórnego Nr.1. w koszarach Bessieres jako oddziału gospodarczego.

Trudno również z braku książek stwierdzić w jakim stopniu ilość artykułów żywnościowych otrzymywanych od Francuzów względnie z magazynów amerykańskich lub angielskich była niewystarczająca dla wyżywienia żołnierza, tak że trzeba było zakupować pewne ilości żywności na czarnym rynku.

Zakupów artykułów żywnościowych dokonywał w ciągu całego okresu zakupu p.Ottomański, który początkowo był podoficerem w stopniu kaprała, następnie jednak został zwolniony z wojska.

Rachunki przedstawiane przez niego do likwidacji pozostawiają wiele do życzenia :

- a/ w kilku wypadkach p.Ottomański sam jest wystawcą rachunku,
- b/ na rachunkach brak jest potwierdzenia odbioru gotówki przez dostawców
- c/ brak określenia słowami odbioru sum nawet poważniejszych,
- d/ wycierane, poprawiane cyfry i daty na rachunkach,
- e/ na kilku rachunkach brak określenia za jaki towar zapłacono,
- f/ na jednym blankiecie figuruje kilku dostawców, którzy jeden po drugim wypisują swoje nazwiska pod treścią, która obejmuje wagę artykułu, nazwę i ogólną cenę.

Szereg tych nieformalności wynika według wyjaśnień p.Ottomańskiego i personelu Delegatury stąd, że zakupy były robione przeważnie na czarnym rynku oraz że sprzedawcy w zasadzie wzbraniali się wystawiać jakiegokolwiek pokwitowania w obawie odpowiedzialności za nielegalną sprzedaż, wskutek tego niemożliwością było przestrzeganie formalności wymaganych w warunkach normalnych.

Komisja nadmienia, że nie było podstaw do zakupywania z funduszu specjalnego artykułów żywności dla kasyna oficerskiego : zakupy dla kasyna oficerskiego powinny być pokrywane z dopłat wpłacanych przez oficerów w takiej wysokości aby mogły one pokryć różnicę kosztów wyżywienia oficera ponad otrzymane racje w naturze.

12/ Zaliczki do wyliczenia.

Na szczególną uwagę zasługuje wielka ilość zaliczek nierozliczonych w dniu rozpoczęcia kontroli na sumę ogólną 7.318.000 fr. z tego w książce zaliczek figurowały jako nierozliczone na sumę 5.936.000 fr. natomiast pewna ilość zaliczek na sumę 1.382.000 fr. jak załącznik Nr.9. nie została wogóle wciągnięta do książki zaliczek.

Sytuacja uległa zmianie w czasie trwania kontroli a mianowicie szereg osób nadesłało rozliczenia, które ^{były} w trakcie sprawdzania i księgowania.

Sprawa ta jednak wymaga dalszej uwagi i troski organów przeprowadzających likwidację w tym kierunku, aby dopilnować uzupełnienia ewidencji pobranych zaliczek dotychczas nie figurujących w książce zaliczek, a pozatym energicznie egzekwować rozliczenie zaliczek obowiązujących dotychczas rozmaite osoby wojskowe i cywilne.

13/ Koszta podróży mjr.dypl.Szumowskiego do Francji.

Mjr.Szumowskiemu wypłacono z kasy Delegatury M.O.N. w Paryżu z funduszu specjalnego następujące kwoty :

- poz.5 tytułem diet za czas od 29.9.- 15.X.44 8.500 fr.

- poz.6 " " " 22.XI.- 4.XII.44..... 6.500 fr.

R a z e m 15.000 fr.

./.

Z wyliczenia tego wynika, że diety liczone po 500 fr. dziennie.

Wyjaśnienia wymaga, dlaczego mjr. dypl. Szumowski nie podjął z kasy Oddziału Administracyjnego M.O.N. normalnych należności podróżnych według norm stosowanych przy podróżach zagranicznych, lecz wbrew decyzji Pana Ministra z dnia 18.XI.1944r. - polecił sobie wypłacić w Delegaturze M.O.N. z funduszu specjalnego diety a 500 fr. dziennie.

Wspomniana decyzja Pana Ministra dotyczyła wniosku przedstawionego przez mjr. dypl. Szumowskiego, aby ze względu na specjalne warunki dożywiane panujące we Francji, oraz z uwagi na posiadanie w kasie Wydziału Spraw Specjalnych sumy około 350.000 fr. kupionych po kursie 1 L. równa się 800 fr. przyznać osobom wojskowym wyjeżdżającym do Francji w sprawach P.O.W.N. oraz Delegatury, diety w wysokości 500 fr. jako "zwrot wydatków osobistych związanych z pobytem we Francji" - wobec nie pobrania przysługujących diet.

Szef Biura Ogólno-Organizacyjnego M.O.N. nie zgodził się z tym wnioskiem wychodząc ze słusznej zupełnie zasady, że "kryteria i przepisy w stosunku do wszystkich wyjeżdżających muszą być jednolite" - stanowisko to zatwierdził również Pan Minister.

Mimo tego, jak wynika ze stanu rzeczy przedstawionego wyżej mjr. dypl. Szumowski nie zastosował się do tej decyzji, dając zły przykład personelowi Delegatury w szafowaniu pieniędzmi skarbowymi.

E. Kontrola dokumentów kasowych za okres jawny.

L.p.	Poz. ks.	Suma	Określenie wydatków	Ocena dokumentów
:	kasowej	: wydatków	:	:
1.	No.6	: 500 fr.	: Kupno dętki do roweru	: Rach. z 29.9.44 zaksięgowany 28.8.44.
2.	9	: 4400 "	: Lista żołdu	: Brak określenia za jaki okres czasu pobrano żołd.
3	: 10	: 2200 "	: " "	: " "
4	: 15	: 20600 "	: " "	: " - kwit z datą
5	: 23	: 6600 "	: " "	: 31.9.44 zaksięg. 31.8.1944
6	: 51	: 40000 "	: Transport przez firmę Message des Cascades	: Brak podpisu 1-go odbiorcy
7	: 52	: 50000 "	: Pobory płk. Szul	: Brak stwierdzenia użycia wozów.
8	: 57	: 50000 "	: Płk. Zdrojewski/Daniel/likwidacja mieszkania.	: Brak określ. za jaki okres czasu.
9	: 58	: 10000 "	: Pobory ks. Bieniasz	: Brak bliższego określ.
10	: 59	: 3500 "	: Bwak. jeńców rtm. De Latour	: Brak bliższ. określ.
11	: 64	: 12971 "	: Zestaw wydatk. dla koszar Bessieres	: Na wszystk. zał. rach. brak potwierdzenia odbioru pien.
12	: 80	: 2000 "	: Pobory ppor. Nowaka	: Brak określ. za jaki czas.
13	: 87	: 26400 "	: Wydatki na benzynę	: Brak oryg. rachunku.
14	: 95	: 2000 "	: Pobory por. Pankiewicza	: Brak określ. za jaki okres czasu.
15	: 97	: 15200 "	: Lista żołdu w tym 2 ppor.	: " "
16	: 98	: 9000 "	: " " 3 ofic.	: " "
17	: 99	: 5200 "	: Lista żołdu	: " za jaki okres czasu
18	: 100	: 11742 "	: Wydatki na koszary Bessieres płk. Czuruk	: Brak oryginalnych rachunków
19	: 103	: 1800 "	: Wypłata por. Orłowskiemu zwrot kosztów służb.	: Brak bliższego określenia.
20	: 107	: 1500 "	: Wypł. plut. Breternajder k. sł.	: " "
21	: 108	: 1500 "	: " p. Michułka	: " "
22	: 111	: 500 "	: " por. Morawski	: " "
23	: 112	: 2700 "	: " por. Nowiński	: " "
24	: 113	: 5800 "	: " kpt. Szczechkowski	: " "
25	: 117	: 20000 "	: Lista żołdu Stachura	: " "
26	: 119	: 4645 "	: Wydatki na koszary płk. Czuruk.	: Brak rach. na lampy i karbid na 2725 fr.
27	: 122	: 3000 "	: Na reprezent. mjr. Bohomolec	: Brak bliższego określenia.

./.

L.p.	Foz.ks.	Suma	Określenie wydatków	Ocena dokumentów
		kasowej:wydatków		
57:	260	69500 fr.	Lista płacy dod. specj. za czas: :od 26.8.do 26.X.44	Brak bliższego określenia.
58:	262	3000 "	:Zasiłek ks.Bieniars	:"
59:	269	3166.85	:Zwrot koszt.sł.ppor.Sandecki	:Brak bliższ.określ.odnośnie :zał.Nr.6. 2700 fr.reprezent.
60:	275	5000 fr.	Na cele wyznaczone przez :plk.Zdrojewskiego -ppłk. :Gaberle	: :Brak bliższego określenia.
61:	277	5880 "	:Zwrot koszt.sł.asp.Kowal	:"
62:	280	40427 "	:Zwrot wyd.na terenie rekru- :tacji listy żołąd por.Sledzi :ski.	:Listy żołąd zał.4,9 i 10 :brak pokwit.odbióru pieniąd :zał.7.zapomoga dla matki :ochotnika 500 fr.potwierdził :odbiór kto inny, :zał.16 i 17 zapomoga dla :rodzin a 500 fr.brak pokwi- :towań odbióru pieniędzy.
63:	284	17500 "	:Transp.Pmy Messag&des Casca- :des	:Brak stwierdzenia wykonania :pracy.
64:	301	503939.90	:Zwrot kosztów wg.zał.njr. :Grabowski	:Wydatki w terenie zostały :pokryte wg.zał.a później :nastąpił zwrot pieniędzy :z kasy.Z jakich sum zostały :one pokryte.
65:	308	7819 fr.	:Zwrot koszt.podróży por.Werla	:Brak bliższego określenia.
66:	315	5000 "	:Na cele sł.ppor.Nowak	:"
67:	318	2809 "	:Zwrot koszt.sł.z sumy zdepo- :nowanej 728554 fr. 26.X.44 :por.Werla.	:Treść niezrozumiała kwito- :wał odbiór por.Maziarek.
68:	323	1986 "	:Zwrot koszt.podr.p.Leszczyńska	Brak podania celu podr.
69:	324	3888 "	:asp.Kowal	:"
70:	325	2014 "	:p.Tomasik	:"
71:	332	1500 "	:Dodatek spec.por.Werla	:Brak bliższ.określenia.
72:	333	20000 "	:Misja kat.ks.Wędzioch.	:"
73:	337	1690 "	:Na cele podr.p.Kotyłowska	:Brak bl.określ.celu podróży
74:	338	16000 "	:Pobory za X i XI.p.Mamczarski	:Kwitował pien.kto inny bez :upoważnienia.
75:	348	5000 "	:Koszta likwid.p.Dunin-Jackowska	Brak bliższ.określenia.
76:	366	8750 "	:Uposażenie p.Maca Olga	:Potwierdzenie odbióru prac :kogo innego bez upoważnienia
77:	369	18000 "	:Rach.za mieszk."Solan"	:Brak bliższ.określenia.
78:	373	10000 "	:Protokoły zaginionych pien.	:Brak wyjaśnienia w jakich
79:	374	19000 "	:"	:okoliczn.zaginęły pieniądze :oraz brak dochodzeń.

8

Grudzień 1944r.

80:	5	6500 fr.	:Tytułem diet od 29.9.-15.X.44:	Wymaga wyjaśnienia dlaczego
81:	6	8500 "	:"	22.XI-4.XII.44 nie pokryte w MON.w formie : mjr.Szumowski :należności za podróże zagr.
82:	4	5000 "	:Na przyjęcie ofic.Aliancjich	:Brak rachunków.
83:	9	7000 "	:przez plk.Zdrojewski	:
85:	14	22000 "	:Koszt.wyw.obr.ppor.Nowak	:Brak uzasadn.dlaczego nie :pokryto tego wydatku z włas- :ciwych kredytów przezn.na :ten cel.
86:	47	14120 "	:Drukarnia "Richard"	:Brak uzasadnienia dlaczego :nie pokryto z kredytów :budżetu normalnego.
87:	57	8762 "	:Gwiazdka żołnierska por.Nowak	:Brak oryginalnych rach. :częściowo na rach.za ryby :3000 fr.dopisano wagę i cenę :za kg.innym atramentem.
89:	70	8000 "	:Centrum Demob.	:kwit bez daty i potwierdzenia :odbióru pieniędzy.

./.

L.p.	Pos. ks.	Suma	Określenie wydatków	Ocena dokumentów
		kasowej: wydatków	:	:
90:	71	50000 fr.	Kpt. franc. Hospitalier	:Brak bliźszego określenia.
91:	72	5000 "	:Przyjęcie of. Alianckich	:Kwit bez daty i potwierdz. odbioru pieniędzy.
92:	73	78482 "	:Zwrot za stołowanie	:Brak zał. w postaci listy osób wpłacających.
93:	75	250000 "	:Dotacja min. Kawalkowskiego	:Brak bliźszego określenia z jakiego tytułu i na jaki cel.

Styczeń 1945r.

94:	9	8000 fr.	Pobory za styczeń p. Manczarskiej.	Brak określenia z jakiego tytułu.
95:	12	5000 "	:Rach. akcji spec. kpt. Le Maxe	:Brak uzasadnienia.
96:	16	2983 "	:Rach. kosz. samoch. ppor. Libiszowski.	:Omyłka na niekorzyść Skarbu Państwa sarachowano o 305 fr : za dużo.
97:	43	2500 "	:Koszty podr. mec. Ettinger	:Brak bliźszego określenia : celu podróży.
98:	44	9000 "	:Gaża za styczeń mec. Ettinger	Brak bliźszego określenia.
99:	48	35990 "	:Gaża od 1.X.43 do 30.9.44 : plut. Mozdyniewicz.	:Brak smoczego wyliczenia.
100:	56	3926,55	:Gaża od 13-31.I.45 inż. Dębrowski	:Brak określenia z jakiego tytułu.
102:	58	3171 fr.	:Sprostowanie do listy płacy : Nr. 59 za mc. gruździeń perso- nel biurowy.	:Brak bliźszego wyjaśnienia : odnośnie różnicy wypłaty.

L u t y 1945r.

103:	1	5000 fr.	:Wynagr. za styczeń Piętki : Józef	:Brak określenia z jakiego tytułu.
104:	2	5000 "	:Wydatki spec. kpt. Le Manse	:Brak bliźszego określenia.
105:	4	1680 "	:Wyrównanie gaży za styczeń : p. Cieślakowa	:-"
106:	12	1000000 "	:Wpływ z Placówki w Madrycie	:Brak wyjaśnienia z czyjej dyspozycji suma ta została : przekazana do Delegatury : w Paryżu.
107:	16	20000 "	:Dodatek spec. por. Sakowski	:Brak bliźszego określenia.
108:	17	30000 "	:Wydatki ewak. kpt. Hospitalier	:-"

Przeprowadzona kontrola dokumentów kasowych miała na celu zbadanie :

- czy dokumenty te w postaci kwitów odpowiadają wymaganym warunkom
- czy są one materiałami dla prowadzenia normalnej rachunkowości.

Komisja nie brała pod uwagę drobnych usterek oraz wydatków obejmujących nieznaczne kwoty gdyż wymagałoby to znacznie dłuższego okresu czasu niż Komisja dysponowała.

C z ę ś ć II.A. Kontrola gospodarki pieniężnej "Grupy Południe".1. Personel

Komendantem "Grupy Południe" był ppłk. inż. Gaberle Kazimierz, który objął kierownictwo akcji ewakuacyjnej po wyjeździe płk. Jaklicza do Anglii i równocześnie miał on zlecone zadania od płk. Daniela w czasie działania P.O.W.N. w rejonie na południu Francji.

Komisja zastała następujący personel zajęty przygotowaniem sprawozdania rachunkowego z sum, z których ppłk. Gaberle winien się rozliczyć :

- a/ płk. int. Dąbrowiecki Eustachy - jako kierownik,
- b/ inż. Twardo, który był w okresie konspiracyjnym kontrolerem wydatków związanych z pracą organizacji w terenie,
- c/ p. Pytlewski zaangażowany przejściowo dla założenia księgowości.

2/Stan kasy.

W dniu 24 lutego 1945r. komisja przeprowadziła kontrolę kasy "Grupy Południe" w której znaleziono w gotówce sumę : 466.712 fr. słownie czterysta-szesćdziesiąt sześć tysięcy siedemsetdwanaście franków francuskich, stan zgodny ze stanem książkowym.

3/Księgowość.

Księgowość "Grupy Południe" obejmowała prowadzenie księgi kasowej, amerykańki zawierającej konta, stosownie do podziału na okręgi, rejony, na które południowa część Francji była podzielona w okresie pracy P.O.W.N. i obejmowała czasokres od czerwca 1944 do czasu kontroli przez komisję, a więc zarówno część okresu konspiracyjnego jak i okres jawny.

Podstawą wpisu do księgi kasowej były bądźto kwity na pobraną gotówkę przez różne osoby wojskowe i cywilne, bądź też w przeważnej mierze tak zwane protokoły kontroli sporządzane w terenie przez inż. Twardo, który badał na miejscu wydatki, zatwierdzał je ewentualnie, poczem dokumenty w okresie konspiracyjnym były niszczone, następnie protokół ten ustalał stan gotówki z jakiej odnośny dowódca Okręgu lub Rejonu miał się w dalszym ciągu rozliczyć. Część dokumentów z okresu konspiracyjnego, które nie zostały zniszczone znajdują się dzisiaj w posiadaniu ppłk. Gaberle. Pozatym innym dokumentem podstawowym do wpisu do księgi kasowej są tak zwane orzeczenia cenzuralne zawierające uznanie wydatków rozliczonych przez okręgi lub rejony, sprawdzone przez płk. int. Dąbrowieckiego, który zajmuje się uporządkowaniem rachunków Grupy Południe i sporządzeniem ostatecznego sprawdzenia i rozliczenia.

4/Ocena ogólna gospodarki pieniężnej "Grupy Południe".

Komisja stwierdziła trudności kontroli wydatków poczynionych z funduszu specjalnego przez "Grupę Południe", wynikająca z tego, że nie stanowią one osobnej grupy wydatków, lecz są pomieszane z wydatkami na ewakuację pokrywanych z innych kredytów, otrzymanych innymi kanałami. Wydzielenie ich w osobną grupę przy istniejącym stanie rzeczy jest niemożliwością, gdyż nie były ani osobno księgowane ani dysponowane.

Dalsza trudność kontroli polegała na tym, że do księgi kasowej są wciągane globalne sumy obrotów dotyczących wydatków poszczególnych komórek organizacyjnych, zawierających dziesiątki i setki mikroskopijnych rozmiarów kwitów, nie posegregowanych według kategorii wydatków i nie zgrupowanych na podstawie osobnych list i zestawień.

Zwyczaj stosowania pokwitowań minimalnych rozmiarów /na świstkach niemal/ w okresie konspiracyjnym utrzymał się z małymi odchyleniami i w okresie jawnym.

Grupę Południe obciąża suma 2.000.000 fr. pobrana z funduszu dyspozycyjnego i inne zaliczki pobrane przez Grupę Południe już w okresie jawnym od dnia 25.8.1944r. zostały wpłacone gotówki do kasy głównej funduszu specjalnego znajdującego się w dyspozycji płk. Zdrojewskiego.

Z kontroli księgi kasowej "Grupy Południe" i porównania z księgami kasowymi Wydziału Specjalnego Delegatury wynikły dwa zagadnienia, które zostały omówione w części I. - a mianowicie sprawa zaliczki 2.000.000 fr. dla Grupy Południe i termin jej zaksięgowania, oraz sprawa nie księgowanej w księgach Wydziału Specjalnego Delegatury MON. - zaliczki mjr. dypl. Męcinińskiego w wysokości 200.000 fr.

Komisja zakwestionowała wydatek na sumę 157.000 fr. rozchodowaną na podstawie kwitu z dnia 1.9.1944r. pozycja 3. Nr. bieżący 49 jako wydatki dyskrecjonalne. Na zapytanie Komisji ppłk. Gaberle wyjaśnił, że w tej sumie mieszczą się jego pobory za miesiąc czerwiec, lipiec, sierpień i wrzesień 1944r. w wysokości 31.000 fr. miesięcznie /w tym 25.000 fr. uposażenie i 6.000 fr. diety miesięczne/ ustalone przez płk. Daniela, oraz inne wydatki drobne związane z pracą konspiracyjną.

Na kilka dni przed odjazdem Komisja otrzymała zestawienie zawierające bardziej szczegółowe spreycyzowanie wydatków ze sumy 157.000 fr. zatwierdzone przez płk. Zdrojewskiego /zał. Nr. 9./

Jeżeli chodzi o ocenę wartości dokumentów uzasadniających wydatki - zawierają one niemal te same usterki, co dokumenty kasowe Wydziału Specjalnego Delegatury opisane w Części I. rozdział D. II.

P. Kontrola gospodarki pieniężnej "Grupy Północ".

Ponieważ rozliczenie z wydatków "Grupy Północ" nadeszło do Delegatury M.O.N. w Paryżu /przywiozł ppłk. Karafa, który przejął Dowództwo Grupy Północ oraz sumy do rozliczenia od mjr. Grabowskiego już w okresie jawnym/ dopiero w ostatnich dniach przed odjazdem Komisji z Paryża i nie zostało sprawdzone i zaksięgowane przez Wydział Specjalny Delegatury, Komisja nie była w możności nawet w ogólnych zarysach zasnąć się z jego wartością.

C z ę ść III.

Wyjaśnienia płk. Zdrojewskiego oraz zarządzenia doraźne na miejscu w Paryżu.

Wyjaśnienia pisemne płk. Zdrojewskiego:

- Po zorientowaniu się w całokształcie gospodarki funduszem specjalnym - Komisja w dniu 1.5.1945r. zwróciła się do płk. Zdrojewskiego o wyjaśnienie kilku zasadniczych wątpliwości, które nasunęły się w czasie kontroli a mianowicie:
- a/ jak uzasadnić saldo z dnia 25.8.44 wprowadzone do ksiąg kasowych,
 - b/ dlaczego brak w księgach kasowych wpływu 5.000.000 fr. które przywiózł kpt. dypl. Jasiński dnia 25.8.1944r. a mianowicie dnia 27.9.1944r.
 - c/ dlaczego brak w księgach kasowych wpływu 2.000.000 fr. oraz 27.000 dolarów amerykańskich i 67 brylantów przekazanych drogą dyplomatyczną z Londynu w dniu 27.9.1944r.
 - d/ dlaczego brak w księgach kasowych obrotów wynikłych z transakcji sprzedaży dolarów i brylantów.
 - e/ wyjaśnić i opisać warunki w jakich odbywała się transakcja sprzedaży dolarów i brylantów otrzymanych w okresie jawnym, kto przeprowadzał transakcję oraz uzasadnić rażąco niski w stosunku do poprzednich transakcji kurs dolara do franka / 1 dolar amer. równa się 50 fr./
 - f/ naświetlić transakcję sprzedaży dolarów i brylantów w okresie konspiracyjnym,
 - g/ uzasadnić potrzebę ostatniej sprzedaży dolarów i brylantów w okresie jawności, skoro Wydział Specjalny Delegatury MON. dysponował w tym czasie wystarczającą ilością gotówki w walucie frankowej,
 - h/ wyjaśnić sprawę księgowania zaliczki 2.000.000 fr. udzielonej "Grupie Południe" ppłk. Gaberle w czasie kampanii konspiracyjnej od czerwca do sierpnia 1944r. - dopiero w końcu października 1944r.
 - i/ wyjaśnić sprawę nie księgowania w księgach kasowych Wydziału Spec. Delegatury MON. zaliczki w wysokości 200.000 fr. pobranej przez mjr. dypl. Malceńskiego.
 - j/ wyjaśnić stosowanie dowolnych stawek jako uposażenie dla oficerów i szeregowych wbrew instrukcji kasowej L. dz. 1516/Tj. Spec. z dnia 31.5.1943. która określała stawki maksymalne,
 - k/ dlaczego instrukcja ta nie została podana do wiadomości podległym organom w terenie.
 - l/ wyjaśnić stosowanie dowolnych stawek od 2 do 100.000 fr. jako odpraw likwidacyjnych za poniesione straty w czasie akcji P.O.W.N. bez odpowiedniego uzasadnienia.

- l/ wyjaśnić pochodzenie i cel depozytów w sumie 2.000.000 fr. do dyspozycji kpt. Pedro.
 m/ przedstawić Komisji pokwitowania min. Kawałkowskiego na sumy pochodzące ze zrzutów a oddane mu do dyspozycji w okresie konspiracyjnym.

Pozatym Komisja zwróciła się z prośbą o wyjaśnienie szeregu pozycji wydatków poszczególnych, wymagających dodatkowych uzupełnień.

Wyjaśnień tych miał płk. Zdrojewski udzielić na piśmie w szczególności od pktu a/ do m/ do dnia 3.5.1945r. wieczór - wyjaśnienia te jednak zostały doręczone Komisji dopiero wieczór dnia 7.5.1945r. w przeddzień wyjazdu.

Jak widać jednak z tych wyjaśnień załączonych w odpisie /zał. Nr. 11./ szereg pytań zostało wogóle pominiętych milczeniem, te zaś które zostały wyjaśnione, nie wyczerpują zagadnień w zupełności, względnie omawiają je w sposób bardzo lakoniczny i powierzchowny.

Stanowisko Komisji odnośnie wyjaśnień płk. Zdrojewskiego jest następujące:
 ad 1, 2, 3. Odpowiedzi zawarte w tych punktach nie można uznać za

wystarczające, nie zbijają one twierdzenia Komisji, że saldo z dnia 25.8.44 jest fikcyjne, oraz nie tłumaczą dlaczego w księgach kasowych Wydziału Specjalnego Delegatury MON brak uwidocznienia sum otrzymanych z Londynu po dniu 25.8.44 - oraz przychodów na skutek transakcji z sprzedaży dolarów i brylantów. Przeciwnie zaś z odpowiedzi tych wynika sprzeczność z meldunkiem z dnia 14.X.1944r. złożonym przez płk. Zdrojewskiego Panu Ministrowi, zawierającym sprawozdanie kasowe Szefa Wojskowego P.O.W.N. za czas od dnia 22.7.43. do 7.X.1944r.

W ostatnim ustępie tego sprawozdania płk. Zdrojewski melduje, że z dniem 21.8.44 polecił złożyć księgi kasowe, z czego wynikałoby, że wszystkie wpływy i wydatki, które miały miejsce po tym terminie powinny figurować w księgach - co nie odpowiada prawdzie. Tłumaczenie zaś tych kardynalnych niedociągnięć "nie fachowym zaksięgowaniem" nie wytrzymuje krytyki, nie potrzeba specjalnej fachowości na to aby zapisać zgodnie z rzeczywistością po jednej stronie dochody /wpływy/ po drugiej wydatki.

ad 4 i 5. Komisja stwierdza pewną nieścisłość, niezgodność odnośnie sprzedaży dolarów i brylantów między tym co płk. Zdrojewski oświadczył ustnie w Paryżu, a jego oświadczeniem na piśmie, a mianowicie: ustnie płk. Zdrojewski wyjaśniał że transakcji dokonał mjr. dypl. Szumowski przy współudziale mjr. franc. Paudi, natomiast w pisemnych swoich uwagach twierdzi, że transakcje zostały dokonane pod kontrolą mjr. dypl. Szumowskiego i za jego aprobatą.

ad 6. Nie wyjaśnia on treści dowodu wpłaty na sumę 200.000 fr. w której figuruje jakaś fikcyjna poz. 214 nie mająca nic wspólnego z tym obrotem.

ad 7. Nie wyjaśnia on w zupełności zasadniczego pytania, dlaczego gotówka wypłacona w okresie konspiracyjnym w miesiącu lipcu 44. została rozchodowana w księgach kasowych dopiero w okresie jawnym w dniu 31.X.1944r.

ad 8. Znajomienie z instrukcją kasową, która zawierała wytyczne odnośnie wydatkowania pieniędzy - było podstawowym obowiązkiem, należało go bezwzględnie wykonać; dotyczyło to przede wszystkim norm maksymalnych wynagrodzenia osób wojskowych oraz podziału na 4 grupy wydatków. bez zastrzeżeń.

ad 9.
 ad 10. Szereg pytań Komisji a mianowicie ad f, g, j, i, m, płk. Zdrojewski pominał zupełnie milczeniem, podobnie jak szereg innych dotyczących poszczególnych pozycji wydatków, z ustnych zaś wyjaśnień odnosiło się wrażenie, że bardzo mało orientuje się w całokształcie gospodarki funduszem specjalnym.

Zarządzenia doraźne w Paryżu.

W przeddzień zamierzonego wyjazdu z Paryża t.j. dnia 6.3. komisja postanowiła sprawdzić pozycje księgi kasowej wpisane po zamknięciu dokonanym z racji kontroli kasy, przytym zauważono szereg pozycji, które budziły poważne zastrzeżenia; dotyczyły one pokrycia wydatków za remont samochodów prywatnych,

wypłaty odpraw likwidacyjnych bez należytego uzasadnienia oraz zaległych poborów według norm angielskich. Jedna pozycja była wpisana do księgi kasowej in blanco bez uwidocznienia sumy oraz bez dokumenty kasowego, dotyczącej wypłaty poborów buchaltera p. Józefa Piętki. Największe zastrzeżenia budziły następujące pozycje kasowe :

poz.40.	kpt. Bogusławski Jan gaża za czas od 1.X.43 do 30.9.44	80.400 fr.
poz.41.	sierż.inż. Cieśliński gaża za czas od 1.I.44 do 30.9.44....	20.257.50
poz.42	ppor. Przesko Zygmunt gaża za czas od 1.X.43 do 30.9.44 ... wraz z dodatkiem żywnościowym i kwaterunkowym	67.200 fr.
poz.45	Mjr. Kraczkiewicz Rajmund gaża za czas od 1.XII.43 do 30.9.1944r.	85.900 fr.
poz.44	Sierż.inż. Redobylski Henryk gaża od 1.I.44 do 30.9.44	20.257.50

Pozycje te dotyczyły wypłaty zaległych poborów osób wojskowych zaangażowanych w P.O.W.N. którzy zostali aresztowani przez Niemców i wywiezieni, co do losu ich nie ma żadnych wiadomości.

Wydatki te zaksięgowano bez żadnych dokumentów kasowych, gdyż osoby te są nieobecne, pieniądze te zostały złożone do poszczególnych kopert jako depozyty i miały być złożone według wyjaśnień płk. Zdrojewskiego do depozytu w jednym z banków francuskich do dyspozycji zainteresowanych, po ich ewentualnym powrocie z Niemiec. Płk. Zdrojewski oświadczył, że jako ich przełożony czuje się w obowiązku zabezpieczyć im te sumy do ich powrotu. W tym wypadku płk. Zdrojewski działał bezprawnie, nie miał do tego żadnego upoważnienia ze strony przełożonych władz centralnych.

Na podstawie sprawdzenia pozycji księgi kasowej wpisanych po zamknięciu w dniu 19.II.1945r. Komisja doszła do przekonania, że jest to dowód złej woli ze strony zarówno płk. Zdrojewskiego jak i jego pracowników, lekkomyślnego szafowania pieniędzmi skarbowymi bez należytego uzasadnienia.

Wobec tego komisja po porozumieniu z Szefem Misji Wojskowej płk. dypl. Szymańskim Antonim zaproponowała wydanie doraźnych zarządzeń, zmierzających do zabezpieczenia pozostałej gotówki i dokumentów, ponownego sprawdzenia stanu kasy oraz zmiany całego personelu.

Propozycje komisji dotyczące doraźnych zarządzeń, skierowane do Szefa Misji Wojskowej, a załączone w odpisie /zał.No.12/ zostały, oddzielnie przedstawione Panu Ministrowi.

Odpisy wydanych zarządzeń przez Szefa Misji Wojskowej do Spraw Zaciągu i Ewakuacji płk. dypl. Szymańskiego Antoniego Komisja przedstawia w załączeniu /zał.No.13, 14, 15 i 16./.

C z ę ś ć IV.

Wnioski Komisji:

- 1/ Przeprowadzić dochodzenia w sprawie fikcyjnego salda kasowego pozostałego z okresu konspiracyjnego z dnia 25.8.1944r. w sumie 18.366.248 fr.franc.
- 2/ Przeprowadzić dochodzenie w sprawie braku uaksięgowania wpływów :
5.000.000 fr.fr.
2.000.000 fr.fr. , 27.000 dol.amer. i 67 brylantów.
oraz przeprowadzonej sprzedaży 27.000 dol.amer. i 67 brylantów.
- 3/ Przeprowadzić dochodzenie w sprawie transakcji sprzedaży dolarów i brylantów w kierunku :
 - a/ kto i w jakim celu dał dyspozycje wysyłki tych walorów z Londynu do Paryża już w okresie jawnym,
 - b/ dlaczego przeprowadzono transakcję sprzedaży tych walorów skoro kasa Delegatury dysponowała dostateczną ilością franków franc.
 - c/ kto i w jakim terminie transakcję przeprowadzał,
 - d/ dlaczego brak jakiegokolwiek dokumentu uzasadniającego tą transakcję,
 - e/ kto pobrał prowizję w wysokości 50.000 fr.za dokonanie tej transakcji i dlaczego nie została ona zaksięgowana,
 - f/ wyjaśnić treść zał.No.3.

./.

4/ Przeprowadzić dochodzenie w sprawie pobrania zaliczki dla "Grupy Południe" w sumie 2.000.000 fr.

5/ Osobnych dochodzeń wymaga również sprawa nie księgowania zaliczki 200.000 fr. pobranej przez mjr.dypl.Malecińskiego w szczególności - treść dowodu wpłaty /zał.No.6/ zawierający fikcyjną pozycję księgi kasowej.

6/ Zawiadomić Ministra Spraw Wewnętrznych o pobraniu przez min.Kawałkowskiego z funduszu specjalnego 4000 dolarów, które nie zostały rozliczone przed Delegaturą M.O.N.

7/ Zawiadomić Min.Spraw Wewnętrznych o oddaniu w okresie konspiracyjnym z pieniędzy otrzymanych drogą zrzutów, do dyspozycji min.Kawałkowskiego sumy 10.150.000 fr.; płk.Zdrojewski mimo obietnicy nie przedstawił Komisji pokwitowania min.Kawałkowskiego na odebranie tej sumy.

8/ Sprawdzić na czyje zlecenie i w jakim terminie zadysponowano przekazanie Delegaturze M.O.N. 1.000.000 fr.z Madrytu.

9/ Sprawa pobranych poborów i dietów tak w okresie konspiracyjnym jak i jawnym wymaga osobnego uregulowania, gdyż może spowodować poważne trudności i pretensje w przyszłości.

Należałoby :

- a/ ustalić ściśle jakie miarodajne rozkazy obowiązywały odnośnie wysokości poborów w okresie konspiracyjnym, oraz odnośnie pobierania poborów w podwójnym wymiarze / według norm w okresie konspiracyjnym i norm angielskich/,
- b/ ustalić miarodajną interpretację instrukcji kasowej odnośnie wysokości poborów,
- c/ ustalić czy mjr.dypl.Szumowski względnie płk.Zdrojewski byli upoważnieni do zatwierdzania wysokości poborów jak podano w protokole,
- d/ zaprowadzić ewidencję wypłaconych z funduszu specjalnego uposażeń i żołdów oficerom i podoficerom oraz przypisać do zwrotu nieprawnie pobrane należności.

10/ Ustalić, czy płk.Zdrojewski był upoważniony do wypłaty odpraw likwidacyjnych jako rzekomych odszkodowań, w sposób podany w pktcie D.III.9. protokołu oraz ewentualnie przypisać do zwrotu nieprawnie pobrane odprawy względnie uzasadnić wypłatę odszkodowań wypłaconych słusznie.

11/ Wciągnąć w ewidencję wszystkie zaliczki pobrane przez osoby wojskowe, cywilne, które dotychczas nie figurują w księdze zaliczek oraz dopilnować jaknajszybszego rozliczenia wszystkich zaliczek nierozliczonych dotychczas.

12/ Przypisać do zwrotu mjr.dypl.Szumowskiemu różnicę należności za podróże służbowe do Francji pobranej bezprawnie w Paryżu a normalnymi kosztami za podróż służbową zagranicę według ogólnie obowiązujących przepisów oraz wyciągnąć konsekwencje w stosunku do niego za działanie bezprawne wbrew decyzji Pana Ministra.

13/ Polecieć zaprzychodować sumy złożone jako depozyty, przeznaczone tytułem zaległych poborów dla osób wojskowych aresztowanych i wywiezionych do Niemiec.

14/ Wyjaśnić dokładnie pochodzenie i cel na jaki ma być użyta suma 2.000.000 fr.znajdująca się w kasie Delegatury MON. jako depozyt do dyspozycji kpt.Fedro.

15/ Polecieć wyjaśnić i w miarę możliwości uzasadnić szereg pozycji szczegółowych, uwidocznionych w rozdziale E. protokołu.

Ponieważ sprawy najbardziej zasadnicze wymienione w pkt. 1,2,3,4,5 wniosków Komisji wymagają specjalnych dochodzeń związanych z koniecznością przesłuchania szeregu osób, do czego Komisja nie była powołana, a wyniki kontroli wskazują bardzo wyraźnie na możliwość istnienia nadużyć w gospodarce funduszem specjalnym, Komisja stawia wniosek skierowania sprawy na drogę sądową.

Członek Komisji

Kosiba Adam
płk.int.Kosiba Adam.

Przewodniczący Komisji

Hellmann Włodzimierz
płk.Hellmann Włodzimierz.

o d p i sA.XII.1/49F
Zał.Nr.1.

25

Kwituję odbiór 4 /czterech/ tysięcy dolarów, które plk. Daniel-Zdrojewski doręczył Organizacji w dwóch ratach we wrześniu i październiku 1943r. 6 marca 1945r.

Za zgodność odpisu:

/-/ J u s t y n
Szef Główny*Ponbapitz*O d p i sZał.Nr.2.

Kwit NO.1.

Kasa pobierze

kwotę : fr.18.266.248.00
słownie /osiemnaście milionów, dwieście sześćdziesiąt sześć tysięcy, dwieście czterdzieściosiem franków /
tytułem pozostałości pieniężnej z wyliczenia za okres tajności.
Paryż dnia 25 sierpnia 1944r.
Wpłacił Zdrojewski.

Otrzymałem
Rudolf Rygiel

Za zgodność

Kosiła, plk.

*Ponbapitz*Zał.Nr.3.O d p i s

56 a 1 kar a 30.000	1.680.000
11 a 1/2 kar a 11.000	121.000
8 a 1 kar a 30.000	240.000

	2.041.000
provizja	50.000

1.991.000

Za zgodność:

Ponbapitz

A. XII. 1/49F

Zał.No.4.

26.

O d p i sO ś w i a d c z e n i e

Mniejszym oświadczam, że kwotę 2.000.000 fr./słownie : dwa miliony franków / otrzymałem od płk.Daniela w następujących ratach :

- a/ przez "Mariana" w czerwcu, lipcu i sierpniu 1944r..... 250.000
 b/ przez skrzynkę pocztową "Paul" w lipcu 1944r. 250.000
 c/ przez "Lysego" z końcem lipca 1944r. 1.500.000

Ogółem na sumę fr. 2.000.000

Wobec tego, że przekazy te nastąpiły bez kwitów, a ponieważ zaliczek z terenu w miesiącu wrześniu nie mogłem jeszcze dokonać, potwierdziłem płk.Danielowi w miesiącu październiku odbiór kwoty tej jako zaliczki. Rozliczenie z tych dwóch milionów uwzględniam w moim szczegółowym sprawozdaniu.

Paryż, dnia 5 marca 1945r.

/-/Gaberle, ppłk.

Za zgodność odpisu:

Ponbapntz

Zał.No.5.

O d p i s

Paryż, 5.III.45.

O ś w i a d c z e n i e

Mniejszym oświadczam, iż jako Dowódca 1.wil.baonu strzelców P.O.W.N. /Montgivyay-Indze/ otrzymałem w dniu 30.9.1944r. z kasy Del.MON."F" /st.sierż.Nowak/ kwotę 200.000 /słownie : dwieście tysięcy franków franc./ na potrzeby mego baonu. W związku z częściową refundacją wydatków baonu przez władze wojskowe francuskie, byłem w stanie wspomnianą kwotę zwrócić w całości do kasy Wydz.Spec.Del.MON. /por.Eygiel/ po likwidacji mego baonu, w dniu 1.XII.1944r. Wystawiony przeze mnie w dniu 30.9.1944r.kwit otrzymałem z powrotem i go zniszczyłem. Jestem natomiast w posiadaniu dowodu wpłaty, podpisanego przez kasjera por.Rygla i przeze mnie oraz parafowanego przez p.Delegata MON,płk.Zdrojewskiego.

Za zgodność odpisu:

/-/Maleciński, mjr.dypl.
 b.dca 1.wil.baonu strz.P.O.W.N.

Ponbapntz

Zał.No.6.

O d p i s

Deleg.M.O.N.
 Wydz.Spr.Spec.

Kasa pobierze200.000 frs.

Dwieście tysięcy franków od mjr.Malecińskiego Stanisława, dcy 1.Baonu Wileńskiego P.O.W.N. tytułem zwrotu zaliczki pobranej w dniu 30.9.1944r. do poz.ks.kas.Nr.214 .

Paryż dnia 1 grudnia 1944r.

Z rozkazu
 płk.Zdrojewskiego

otrzymał:
 Rudolf Rygiel

Wpłacił
 Maleciński, mjr.

Za zgodności: *Ponbapntz*

O d p i s

A. XII. 1/49 F

Zal. No. 7.

27

Zestawienie wypłaconych zaległych poborów wg. norm angielskich.

L.p.:	Poz. Ks.:	Suma	Określenie wydatków	Ocena dokumentów
		kasowej: wydatków	Styczeń 1945.	
1	29	79220 fr:	Pobory za czas od 1. XI. 43-30.9.44. mjr. Grabowski.	
2	34	20788 "	Pobory za czas od 1. V. 44-30.9.44 asp. Biłoński.	
3	35	16500 "	Pobory za czas od 1. 7. - 30.9.44 ppor. Grela	
4	48	35990 "	Pobory za czas od 1. X. 43 - 30.9.44 plut. Mozdyniewicz	
5	49	88650 "	Pobory za czas od 1. I. do 30.9.44 ppłk. Gaberle	
6	50	68400 "	Pobory za czas od 1. X. 43 do 30.9.44 por. Maziarek	
7	51	22000 "	Pobory za czas od 1. 6. do 30.9.44 ppor. Pawłowski	
8	52	22000 "	Pobory za czas od 1. 6. do 30.9.44 ppor. Rygiel	
9	53	24400 "	Pobory za czas od 1. 6. do 30.9.44 ppor. Początek	

Za zgodność odpisu

Zestawienie wypłaconych odpraw likwidacyjnych z funduszu specjalnego
od dn.25.8.1944r. do 19.2.1945r.

L.p.:	Pos.ks.:	Suma	Określenie wydatków	Ocena
:	kasowej	wydatków	:	dokumentów

G r u d z i e ń 1944r.

1	2	15000	fr: Odprawa likwid.k.s.Rieniartz	:
2	8	2000	" : -"- por.Nakoniecznikoff	:
3	10	10000	" : -"- siostr.przeł.Rodziewicz	:
4	15	10000	" : -"- ppor.Sikorski	:
5	16	10000	" : -"- ppor.Sieradzki	:
6	18	5000	" : -"- asp.Ritoński	:
7	19	10500	" : -"- p.Komorowski	:
8	20	10000	" : -"- pchor.Ernest	:
9	23	30000	" : -"- p.Olga Maca	:
10	24	30000	" : -"- p.M.Leszczynska	:
11	25	15000	" : -"- ppor.Rygiel	:
12	26	10000	" : -"- ppor.Grela	:
13	27	7000	" : -"- sierż.Mozdyniewicz	:
14	28	20000	" : -"- por.Werla	:
15	29	5000	" : -"- sierż.Grudziak	:
16	30	5000	" : -"- p.Stafin Andrzej	:
17	35	15000	" : -"- sierż.Kościński	:
18	36	15000	" : -"- ppor.Lewandowski	:
19	37	20000	" : -"- mjr.Chojnacki	:
20	39	15000	" : -"- mjr.Maleciński	:
21	41	5000	" : -"- pchor.Rużyk	:
22	42	10000	" : -"- p.Balsam	:
23	43	40000	" : -"- por.Maziarek	:
24	47	8000	" : -"- Breternajder	:
25	48	30000	" : -"- Dr.Corta	:
26	52	3000	" : -"- p.Martail	:
27	53	3000	" : -"- p.Musiałek	:
28	54	10000	" : -"- p.Piętka Józef	:
29	55	5000	" : -"- p.Zegota-Szempruch	:
30	56	5000	" : -"- p.Mazowiecki	:
31	60	5000	" : -"- p.Carowa Lucja	:
32	63	15000	" : -"- ks.dr.Wędzich	:
33	64	5000	" : -"- ks.Zimoląg	:
34	66	305000	" : -"- Różne :	:
			: Knapik Wacław -	20000 fr :
			: inż.Nadoł	20000 " :
			: Kandas Oliver	10000 " :
			: Kandas Andre	10000 " :
			: Walczak Cecylia	30000 " :
			: Walczak Margerit	10000 " :
			: Walczak Jan	10000 " :
			: Zybura Stefania	5000 " :
			: Banicki Franciszek	10000 " :
			: Banicka Wacława	10000 " :
			: Brunon Regis	5000 " :
			: Brunon Pierette	5000 " :
			: Tworek Barbara	20000 " :
			: Bohe Paule	100000 " :
			: Krezel Ignacy	10000 " :
			: Langer Antoni	5000 " :
			: Rudek Franciszek	2500 " :
			: Lewalski Wojsciech	2500 " :
			: Zaremba Jadwiga	2000 " :
			: Kazimierzczak Józef	2000 " :
			: Kaczmarek Genowefa	2000 " :
			: Gałka Franciszek	2000 " :
			: Piasecki Michał	2000 " :
			: Rucz	10000 " :

./.

L.p.:	Poz.ks.:	Suma	Określenie	wydatków	Ocena
:	kasowej	wydatków	:	:	dokumentów

S t y c z e ń 1945r.

35	: 21	: 30000 fr:	Odprawa likwid.	Guiller Emile	:
36	: 24	: 5000 "	"	mjr. Trzaska-Jarzyński	:
37	: 31	: 3000 "	"	p. Krzyżewska	:
38	: 32	: 10000 "	"	p. Bomba	:
39	: 33	: 10000 "	"	p. Tomasik Michał	:
40	: 36	: 8500 "	"	p. Cieślakowa	:
41	: 38	: 10000 "	"	ppor. Pijak	:
42	: 39	: 72000 "	"	mjr. Grabowski	: dotyczy szeregu : osób rejonu Pnc.

L u t y 1945r.

43	: 14	: 10000 fr:	Odprawa likwid.	sierż. z cenz. Michulka	:
44	: 15	: 10000 fr:	"	rtm. Godlewski	:

Za zgodność odpisu

O d p i s

Zestawienie zaliczek, które nie figurują w księdze zaliczek.

L.p.	Poz.ks. :kasowej	Suma :wydatków	Określenie	Uwagi
1	17	22500 fr	Zaliczka na pobory wg.listy ofic.,asp.	
2	28	10000 "	" " " podofic.:	
3	36	6600 "	" " lista 2 ofic.i 1 podof.	
4	65	45000 "	" " żołd.ppor.Sandecki	
5	66	2000 "	" " por.Sławiński	
6	73	150000 "	Zaliczka na likwid. obozów harcersk.:	
			P.O.W.N. por.Sledziński	
7	74	10000 "	Zaliczka do rozlicz.kons.Nagórny	
8	85	10000 "	" na pobory kpt.Gibliński	
9	118	10000 "	" " ppor.Chrapecki	
10	126	500000 "	" " żołd Eugeniusz	
11	135	5000 "	" na umund.ppor.Nowina	
12	145	10000 "	" na pobory żołd ppor.Kliszczak:	
13	178	150000 "	" kwit Nr.1.mjr.Grabowski	:wchodzi w kwotę :221.940,90 fr.
14	196	5000 "	" na pobory ppor.Bukowski	
15	203	5000 "	" asp.Kowal	
16	221	10000 "	" na przybory reklam.Ernest	
17	246	3000 "	" " por.Winsch	
		5775 "		
18	261	5000 "	" " ppor.Robowski	
19	280	1000 "	" " ppor.Sledziewski	:poz.w rach.40427 fr.
20	294	5000 "	" " asp.Kowal	
21	280	5500 "	" nazwisko nieczytelne	
22	301	500000 "	" Sakowicz	:ogólna suma 503939,90 :mjr.Grabowski
23	301	10000 "	" na kontryw.nazwisko nie czytelne.	
24	301	5000 "	" na sprzęt kuch.ppor.PiJak	
25	301	1000 "	" na diety ppor.Niwinski	
26	314	3000 "	" na podróż mjr.Laskowski	
27	315	5000 "	" na pobory ppor.Nowak	
28	319	3500 "	" " p.Toczyłowska	
29	334	500 "	" na podróż mjr.Schreyer	
30	338	16000 "	" na pobory p.Manczarski	
31	339	15000 "	" " ppor.Zegota	
32	342	5000 "	" " kpt.Nowak	
33	347	9835 "	" " ppor.Sikorski	
34	347	9835 "	" " ppor.	
35	347	9835 "	" " ppor.Lewandowski	
36	351	9100 "	" " por.Werla	:za X i XI.44.
37	353	1000 "	" " por.Olewiczak	

G r u d z i e ń 1944r.

38 : 40 : 8000 fr: Zaliczka na pobory Manczarski Zygm.:

Za zgodność odpisu:

Y. Poncamps

A. XII. 1/49F

Zał. No. 10.

31

O d p i s z o d p i s u

Podział budżetowy do kwitu "Georgea" z dnia 1 września 1944r.

Dz. I. - Uposażenie za VI, VII, VIII i IX. 1944r. a 25.000 fr.....	100.000 fr.
Od tego "Georgea" pokrył koszty reprezent.	
z własnej kieszeni minimum	15.500 "
	<hr/>
	86.500 "
Dz. II. - Ryczałt podróży za VI. do IX. 1944r. a 6.000 fr.....	24.000 "
Dz. III. - Reprezentacja	13.500 "
Dz. VIII. - Zapomogi dla grup pracy	6.600 "
Dz. IX. Odrzeź /Łącznicy/	23.000 "
Dz. XI. Ochrona pracy /meliny/	3.400 "
	<hr/>
R a z e m	157.000 "

słownie : sto pięćdziesiątsiedem tysięcy franków francuskich jako wydatki bezpośrednie ówczesnego Szefa Wojsk. P.O.W.N. Południe - co się dodatkowo potwierdza.

Paryż dnia 5 listopada 1944r.

Cenzurowałem :

/-/ Dąbrowiecki, płk.

/-/ Gaberle, ppłk.

Zatwierdzam z tym, że powyższe nie jest ujęte w rozliczeniu konspiracyjnym moim /Del. M.O.N./

Za zgodność odpisu z oryginałem:
/-/ Bst. Dąbrowiecki, płk./-/ Zdrojewski, płk.
Delegat M.O.N. na Francję.

Za zgodność odpisu z odpisu:

A.XII.1/49F

Zał.No.11.

32

O d p i s

Paryż, dnia 7 marca 1945r.

Pan Pułkownik Inż. W. Hellmann
Przewodniczący Komisji

Na podstawie postawionych mi pytań melduję :

ad 1. Saldo umieszczone w księdze głównej składa się	
- Saldo wykazane w sprawozdaniu P.O.W.N.	14.132.890 frs.
- Dowody rachunkowe do 7.X.44	5.885.358 "
- Mylnie wykazane w rozliczeniu	--- 180 "
- Zebrane z melin po sprawozdaniu	249.820 "

R a z e m 18.266.248 "

W tej kwocie mieszczą się już kwoty przekazane przez kpt. Jasińskiego oraz drogą dyplomatyczną wykazane już w zestawieniu rachunkowym pod pozycję - poczta angielska /kpt. Jasiński/ i poczta dyplomatyczna i ze sprzedaży dolarów oraz brylantów i wykazane w sprawozdaniu P.O.W.N.

Po inspekcji Szefa Centrali przy przepisywaniu rachunków do księgi głównej dla zachowania związku ze sprawozdaniem za czas od 22.7.43 do 7.X.44 wpisano saldo składające się z wyżej wymienionych kwot. Przy wpisywaniu kwoty tej w całości dokonano niefachowego zapisu. W sumie tej mieszczą się wszystkie kwoty z obrotu kpt. Jasińskiego, poczty dyplomatycznej i wykazanych w zestawieniu P.O.W.N. w rubryce "Dochody".

- ad 2. Brak obrotu sumy 5.000.000 kpt. Jasińskiego polega na tym, że kwota ta jest już wykazana w saldzie co wynika ze sprawozdanie P.O.W.N.
- ad 3. Brak obrotu sum z drogi dyplomatycznej polega na tej samej zasadzie, albowiem kwota ta jest już raz wykazana w saldzie, co wynika ze sprawozdania P.O.W.N.
W konsekwencji cała ta suma jest wykazana w saldzie księgi głównej, co jasno wynika ze sprawozdania P.O.W.N. Zaistniał fakt dość niefachowego zaksięgowania.
- ad 4. W czasie inspekcji Szefa Centrali mjr. Szumowskiego dolary zostały sprzedane przez mjr. franc. Pauli. Były sprzedane w momencie, gdy Francja wydała swoje nowe ostre przepisy dewizowe. W ten czas szef służby który dotychczas dokonywał transakcji walut obcych t.j. mjr. Pauli, zawiadomił nas, że trzeba natychmiast wymienić obce waluty za jego pośrednictwem. Uczynił to w drodze i po kursie oficjalnym. Konieczność wymiany była podyktowana tym, że Szef Centrali zażądał rozliczenia ze wszystkich sum we frankach francuskich. ~~Szef~~ Transakcja była kontrolowana przez Szefa Centrali i zaaprobowana.
- ad 5. Operacja brylantowa odbyła się przy kontroli mjr. Szumowskiego, było kilka propozycji, jedną z nich pisemnie przedstawiłem komisji. Ostateczna transakcja została dokonana po kursie uwidocznionym w zestawieniu operacji brylantowych pod kontrolą Szefa Centrali mjr. Szumowskiego.
- ad 6 Brak operacji 200.000 mjr. Malecińskiego polega na tym, że w momencie gdy mjr. Maleciński przystąpił do rozliczenia - zażądał swego kwitu, który figurował jako gotówka. W momencie kiedy zarządzenie zostało już wydane, żeby zapisać zwrot kwoty 200.000 fr. na przychód - zapytano jak załatwić sprawę, ponieważ mjr. żąda zwrotu swego kwitu. Polecilem tę sprawę potraktować tak, jak gdyby wogóle nie było obrotu, lub pro prostu zamienić kwit na pieniądze. Nowy kwit dochodowy, już wystawiony - polecilem złożyć w kasetce i w czasie kontroli oddać go komisji.
- ad 7. Kwota 2.000.000 została przekazana ppłk. Gaberle w końcu lipca 1944r. Nie składał on za okres od lipca 1944r. do 21.8.1944r. żadnego sprawozdania kasowego, co jasno wynika ze sprawozdania kasowego P.O.W.N. Zwrócił się do mnie, że złoży sprawozdanie oddzielnie, gdyż tych kwot dotychczas prawie że nie wydatkował. Proponował mi nawet rachunki na 2.000.000 fr. - jednakże płk. Dąbrowiecki stwierdził, że jest to niemożliwe i dlatego złożył orzeczenie w formie kwitu w dniu 31.X.1944r.

./.

- ad 8. W myśl Instrukcji No.2. widziałem się w czerwcu i lipcu z ppłk.Gaberle celem uruchomienia go po dniu "D". Z instrukcją kasową już nie zdażyłem go zapoznać, gdyż aresztowanie i front dzielący nas stały na przeszkodzie. Do końca sierpnia nie miałem możliwości kontaktowania się z nim. Instrukcja kasowa, która była tylko pamięciowa, została przeze mnie podana do wiadomości płk.Jakliczowi, oraz wszystkim szefom wojskowym ze sieci Monika "W". Instrukcja pisana, została przywieziona na teren Francji z pierwszą normalną pocztą z Londynu.
- ad 9. Ponadto znajduje się w lasie kwota 2.000.000 fr. na oddzielnym koncie, przekazana przez Francuzów na roboty, w celu zwalczania pewnych elementów wyrotowych, z tej kwoty nie korzystałem jest ona w całości do dyspozycji.Stosownie do otrzymanych rozkazów należy o tym powiadomić w Paryżu le Delege Militaire National.
- ad 10. Inne usterki wyjaśniłem ustnie.

/-/ Zdrojewski, pułkownik.

Za zgodność odpisu:

A.XII.1/49F

Zaś.No.12.

34

o d p i sKomisja Kontrolna wyznaczona rozkazem
M.O.N.L.dz.916/MOP.45 z dnia 26.I.45.

Paryż dnia 7 marca 1945r.

Szef Misji Wojskowej
Pułkownik dypl. Szymański Antoni

w Paryżu.

Na podstawie wyników kontroli gospodarki pieniężnej funduszem specjalnym przekazanym biał Szełowi Wojskowemu "Moniki" biał teź Delegatowi M.O.N. na Francję, oraz na podstawie rozkazu L.dz.1268/Tjn.Org.Pers.45 z dnia 8.2.45. ust.ostatni,

Komisja proponuje Panu Pułkownikowi wydanie następujących zarządzeń :

1/ Zabezpieczyć i przejąć protokolarnie pozostałość gotówki z funduszu specjalnego, znajdującego się w dyspozycji zarówno płk. Zdrojewskiego jak i ppłk. Gaberle.

2/ Zabezpieczyć i przejąć książki i dokumenty kasowe za okres jawności t.j. za czas od dnia 25.8.44.

3/ Wymienić personel dotychczas zajęty likwidacją - na personel fachowy, oraz wydanie polecenia jak najszybszego zakończenia likwidacji gospodarki dotyczącej funduszu specjalnego. Komisja proponuje powierzyć kierownictwa akcją likwidacyjną płk.int. Dąbrowieckiemu Eustachemu.

4/ Przedłużyć termin wypłat z funduszu specjalnego do dnia 31.3.1945r. biorąc pod uwagę, że prace komisji wstrzymały przez okres kontroli normalny bieg spraw likwidacyjnych.

W związku z powyższym przy dalszej likwidacji należy - zdaniem Komisji - zwrócić uwagę na następujące zagadnienia :

a/ zaprowadzić ewidencję wszystkich kwot wypłaconych oficerom w okresie jawnym - aby móđz ustalić w przyszłości ewentualne pretensje do zaległości,

b/ zwrócić uwagę na jak najszybsze rozliczenie z zaliczek obciążających osoby wojskowe i cywilne,

c/ wciągnąć do księgi zaliczek te zaliczki, które dotychczas w niej nie figurują,

d/ uzasadnić szczegółowo te wydatki, które w okresie jawnym zostały pokryte bez dostatecznego umotywowania,

e/ z ewidencjonować cały materiał trwały, zakupiony zarówno w okresie konspiracyjnym jak i jawnym,

f/ ustalić kategorię wydatków, które mają być pokryte z normalnych kredytów budżetowych oraz z funduszu specjalnego,

g/ zakończyć jak najszybciej weryfikację stopni osób wojskowych, oraz zarządzić przejście ich pod względem uposażenia i żołdu na normalne kredyty budżetowe.

h/ uporządkować zagadnienie urzędników kontraktowych, oraz personelu pomocniczego - płatnych dotychczas z funduszu specjalnego.

Członek Komisji:
/-/płk.int. Kosiba Adam,

Przewodniczący Komisji:
/-/płk.uszbr. Hellmann Włodzimierz

Rozdzielnik:

- 1/Pan Minister Obrony Narodowej-przedstawiam,
- 2/Szef Misji Wojskowej do Spraw Łacigu i Ewakuacji

Za zgodność odpisu:

A. XII. 1/49 F

35

O d p i sZał.No.13.MISJA WOJSKOWA DO SPRAW
ZACIĄGU I EWAKUACJIL.dz.110/Tjn.
Paryż, dnia 7 marca 1945r.Przewodniczący Komisji Kontrolnej
Pułkownik uzbr.HELLMANN WłodzimierzP a r y ż

Na podstawie orzeczenia Pana Pułkownika z dnia 6.II.1945r.podpisanego równocześnie przez płk.int.KOSIBA Adama, wyznaczyłem płk.int.DĄBROWIECKIEGO Rustachego jako przejmującego z nego ramięnia w dniu 7.III.1945 kasę oraz dokumenty dotyczące gospodarki funduszem specjalnym i znajdujące się w dyspozycji:

- a/Wydziału Specjalnego,
- b/P.pułkownika Zdrojewskiego Antoniego,
- c/P.podpułkownika Gaberle Kazimierza.

Oficerowie Wydziału Specjalnego pozostają w mojej dyspozycji aż do decyzji Pana Ministra Obrony Narodowej.

Szef Misji Wojskowej do Spraw Zaciągu i Ewakuacji
/-/ A.Szymański, płk.dypl.
Attache Wojskowy

Rozdzielnik:
Pan Minister Obrony Narodowej
- przedstawiam.

Akta.

Za zgodność odpisu:

O d p i sZał.No.14.MISJA WOJSKOWA DO SPRAW
ZACIĄGU I EWAKUACJIL.dz.110/Tjn.
Paryż, dnia 7 marca 1945r.

Pułkownik Int.DĄBROWIECKI

w miejscu

Na podstawie orzeczenia z dnia 6.3.1945r. Komisji Kontrolnej wyznaczonej przez Pana Ministra Obrony Narodowej /rozkaz MDN.L.dz.916/Tjn.Mob.z dnia 26.I.45 oraz rozkaz MDN.L.dz.1268/Tjn.Org.Pers. z dnia 8.2.1945r. / w składzie :

- płk.uszbr.Hellmann Włodzimierza - przewodniczący,
- płk.int.Kosiba Adama - członek,

Polecam Panu Pułkownikowi przejąć protokolarnie w dniu 7.3.1945r. kasę oraz dokumenty dotyczący gospodarki funduszem specjalnym, a znajdującym się w dyspozycji :

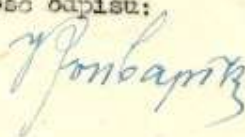
- a/ Wydziału Specjalnego,
- b/ P.pułkownika Zdrojewskiego Antoniego,
- c/ P.pplk.Gaberle Kazimierza,

Personel pomocniczy będzie wyznaczony osobnym rozkazem.

Rozdzielnik:
Pan Minister Obrony Narodowej-przedstawiam
Przewodniczący Komisji kontr.
Płk.uszbr.Hellmann Włodzimierz
Akta.

Szef Misji Wojskowej do Spraw
Zaciągu i Ewakuacji
/-/ A.Szymański, płk.dypl.
Attache Wojskowy.

Za zgodność odpisu:

A XII.1/49 F

Zał.No.15

36

O d p i sMISJA WOJSKOWA DO SPRAW
ZACIAGU I EWAKUACJI

L.dz.110/Tjn.

Paryż dnia 7 marca 1945r.

Przewodniczący Komisji Kontrolnej
Pułkownik uzbr.Hellmann WłodzimierzParyż

Na podstawie orzeczenia Pana Pułkownika z dnia 6.3.1945r. podpisanego równocześnie przez płk.int.Kosibę Adama, wyznaczyłem płk.int.Dąbrowiecki Eustachego jako przejmującego z mego ramienia w dniu 7.3.1945r. kasę oraz dokumenty dotyczące gospodarki funduszem specjalnym znajdujące się w dyspozycji:

- a/ Wydziału Specjalnego,
- b/ P.pułkownika Zdrojewskiego Antoniego,
- c/ P.podpułkownika Gaberle Kazimierza,

Oficerowie Wydziału Specjalnego pozostają w mojej dyspozycji aż do decyzji Pana Ministra Obrony Narodowej.

Rozdzielnik:
Pan Minister Obrony Narodowej-przedstawiam

Szef Misji Wojskowej do Spraw
Zaciągu i Ewakuacji
/-/Szymański, płk.dypl.
Attache Wojskowy.

Za zgodność odpisu :

W. Szymański

Zał.No.16

MISJA WOJSKOWA DO SPRAW
ZACIAGU I EWAKUACJI

L.dz.110/Tjn.

Paryż, dnia 7 marca 1945r.

O d p i s

Pan Pułkownik Zdrojewski Antoni

w miejscu

Na podstawie orzeczenia z dnia 6.3.1945r.komisji kontrolnej wyznaczonej przez Pana Ministra Obrony Narodowej /rozkaz MON.L.dz.916/Tjn.MoB.z dnia 26.I.1945r. oraz rozkaz MON.L.dz.1268/Tjn.Org.Pers. z dnia 8.2.1945r./ w składzie :

- pułkownik uzbr.Hellmann Włodzimierz - przewodniczący,
- pułkownik int. Kosiba Adam - członek.

proszę Pana Pułkownika o protokolarnie przekazanie w dniu 7.3.1945r.kasy oraz dokumentów dotyczących gospodarki funduszem specjalnym znajdujących się w dyspozycji :

- a/ Pana Pułkownika,
- b/ p.podpułkownika Gaberle Kazimierza,
- c/ Wydziału Specjalnego.

pułkownikowi int.Dąbrowieckiemu Eustachemu.

Przekazywanie tych czynności odbędzie się w obecności Komisji Kontrolnej. Oficerowie Wydziału Specjalnego pozostają do nadejścia decyzji Pana Ministra Obrony Narodowej w mojej dyspozycji.

Rozdzielnik:
Pan Minister Obrony Narodowej-przedstawiam
Przewodniczący Komisji kontr.
pułkownik int.Dąbrowiecki
podpułkownik Gaberle
Akta.

Szef Misji Wojskowej do Spraw
Zaciągu i Ewakuacji
/-/ A.Szymański, płk.dypl.
Attache Wojskowy

Za zgodność odpisu:

W. Szymański